

Ora Ĵurnalo

Numero 35, Decembro 2020

La muzea bieno "Lilla Änggården"

Magazino por kulturo kaj plezuro

Bonvolu viziti nian retpaĝon:

www.esperanto-gbg.org

Enhavo

Enhavo.....	2	Vintra kanto	19
Espeporko meditas.....	3	Dana kristnaska kanto.....	20
Invito al libro-rondo, kiu komenciĝos fine de januaro en 2021!.....	4	La hundo Linus	21
Invito al tri kursoj en la pola universitato Jagelona.....	4	Buteo.....	21
Sur la unua paĝo – Lilla Änggården – oazo en Gotenburgo	5	Unu el la Svedaj historiaj stiloj.....	23
Stelo kun verdaj gutetoj, farita de Siw Bank..	6	Hanna Lindmark, la fondinto de la Margareta-lernejo.....	25
La Turka Stelo.....	7	Vino ĉe la kristnaska tablo kun jula manĝo de Ingrid Vallin	28
El Pollando Elwira Twardowska sendis	7	Klokbok – Saĝa libro.....	30
Montrofenestro en Japanio en novembro.....	8	J.K. Rowling	31
Origamaĵoj en Partille	9	Defendo de la sveda lingvo – Språkförsvaret.....	33
La pola radio parolas pri du retaj gazetoj, el kiuj unu estas ORA ĴURNALO	9	La mondvasta meblo-entrepreno IKEA lanĉas novajn bazajn lingvajn principojn	36
Eble konsolo en koronatempoj	11	Ĉiun dimanĉon Språkförsvaret havas novan poemon.....	37
Kobolda ĥoro en korona distanco.....	12	Sten Svenonius argumentas	37
La tago de la Infankonvencio 20 novembro.	12	Konstrui sunfornon de Carl-Olof Selenius ...	39
La Nobel-premio ekzistas dank’ al ĉevaloj ...	13	Jerker Johansson, konatulo en la muzika mondo de Gotenburgo	41
Komunikiloj tiam kaj nun	14	Jarmila Rýznarová forpasis	45
Kristnasko dum mia infanaĝo, Lenke Szász..	15	Je la fino de 2020	46
Jula rakonteto el la pasintaj tempoj en postmilita lando – en Finnlando, Raita Pyhälä.....	16		

Pri Ora Ĵurnalo

Ora Ĵurnalo estas eldonata de Esperanto-Societo de Gotenburgo por subteni la esperantobibliotekon en Stannum, Östadsvägen 68.

Redaktantoj: Siv Burell, 070-721 34 79, siv.burell@gmail.com kaj

Ingegerd Granat, 073-502 53 32, ingegerd.granat@telia.com.

Fina paĝaranĝo: Andreas Nordström, arendsian@hotmail.com.

Kontaktu iun el la redaktantoj kiam vi volas viziti la bibliotekon, ili malfermos al vi!

Espeporko meditas

- ☆ Fakte la amarilido sur la bildo samtempe havas 10 florojn sur du tigoj de unu bulbo. Tria tigo estas survoje. Kio estas la plej multaj floroj de amarilido, kiun vi iam vidis?
- ☆ Mi vere ĝojas ke La Pola Radio parolis pri Ora Ĵurnalo la 27an de novembro!
- ☆ Jen ja kristnaska numero. La unua kontribuo pri infana kristnasko venis de Lenke el Rumanio. Tie anĝeloj disdonis kristnaskajn donacojn. La dua kontribuo venis de Finnlando. Rajta rakontas pri Joulupukki, kiu tie distribuis la paketojn.
- ☆ Muziko apartenas al Kristnasko. Mi ŝatas grandajn ĥorojn, anglajn kristnaskajn kanzonojn kaj blovmuzikon. Pri la lasta, Jerker Johansson, konatulo en la gotenbarga muzikmondo, rakontas. Ingegerd intervjuas. Ŝi metis Jerker en "la fajran seĝon" (sveda esprimo).
- ☆ Ĉu kelkaj personoj povas antaŭvidi la estontecon? En 1984 Sylvia Browne avertis ke venos pandemio en 2020 – sed laŭ ŝi ĝi malaperos same rapide kiel ĝi alvenis.
- ☆ Al gazeto sen rakontoj pri bestoj mankas iu esenca. Do, ĉi tie troviĝas birdo, hundo kaj ĉevaloj. Sen la ĉevaloj de Alfred Nobel, la Nobel-premio ne ekzistus, laŭ loka gazeto.
- ☆ Debato pri la angla lingva invado en la svedan kaj la argumentoj por esperanto en la tuta mondo – pri tio vi povos legi!
- ☆ Carl-Olof Selenius scias konstrui sunfornon. Imagu: dum la venonta somera kurso ni povos pikniki kaj kuiri en la naturo.
- ☆ Ĉu vi intencas legi iun Harry Potter-libron kune kun gefiloj aŭ genepoj dum Kristnasko? Se jes – unue legu tekston pri la verkistino J.K. Rowling, skribita de Monica.
- ☆ Biero aŭ vino kun kristnaskaj pladoj – Ingrid donas konsilojn.
- ☆ Ĉu vi memoras Carin Bruce, kiu instruis nin pri komunikado laŭ LärOlika? Nun ŝi prezentas "Klokbok" (Saĝa Libro) kunlaborante kun UNESCO.
- ☆ Parolinte pri "Saĝa libro"... certe post legado de libro ni estos pli saĝaj, pli sentemaj, pli bonaj esperantoparolantoj. Kaptu la eblecon trejni per partopreno en la libro-rondo, inicita de Ingegerd. Inga jam legis "Sesdek ok" de Sten Johansson kaj resumas tiele: "persona raporto pri kio okazis 1967 ĝis 1968". Jes – certe bona elekto.
- ☆ **Finfine: Koran dankon pro ĉio, kion vi faris favore al Ora Ĵurnalo dum 2020!**

/Siv

Invito al libro-rondo, kiu komenciĝos fine de januaro en 2021!

La Gotenburga klubo invitas vin al librorondo kun reta kunveno unu dimanĉon monate je la 17a horo!

Estas la plej bona maniero regule lerni kaj diskuti esperante!

Krome vi estos al kutimigita al retaj komunikiloj. Vi povas sidi sola en via hejmo, aŭ ie kune kun alia partoprenanto.

Ni legos *Sesdek ok* – la plej nova libro de Sten Johansson.

Ni interkonsentu pri la legenda nombro da paĝoj antaŭ ĉiu renkontiĝo.

Ni provos helpi vin pri la tekniko. (Ni uzos la grupkomunikilon Jitsi, kiu estas tre simpla. Per retpoŝto ni sendas ligilon al la partoprenantoj, kaj vi nur devas englui ĝin en via retumilo – prefere en Chrome.)

Ne hezitu! Sendu retleteron al mi kaj mi revenos kun pliaj informoj, kiam kelkaj personoj aliĝis.

Bonvenon al la nova tempo!

Ingegerd

ingegerd.granat@telia.com

Sten Johansson: Sesdek ok

Originala romano en Esperanto

ISBN 9781595694126

186 paĝoj. Mole bindita libro. 21,5 cm × 14 cm.

Priskribo: La jaro 1968 estis eventoriĉa jaro, plurloke en la mondo: En Usono pliaktiviĝis la fortoj kontraŭ la milito de la usona registaro en Vjetnamio, kaj en Ĉeĥoslovakio la t.n.

Praga Printempo unue ekfloris kaj poste en la sama jaro estis disbatita de la armeoj de la Varsovia Pakto. La romano mencias ambaŭ okazaĵojn, sed koncentriĝas sur tria tumulto evento: la ribeloj de la studentoj en Parizo.

Ĝi troviĝas kiel **ebook** en la formato *epub*.

Kostas: \$ 6.95 USD, ĉirkaŭ **80 SEK**.

Invito al tri kursoj en la pola universitato Jagelona

Eble povus plibeligi viajn tagojn regula renkontiĝado kun afablaj gesamideanoj, dum lernado. La fama Jagelona Universitato en Krakovo, Pollando, proponas al esperantistoj de la tuta mondo tri diversajn kursojn.

kurso 1

Kuraĝe korektu viajn lingvajn erarojn.

Estas iom hontige fari tro multajn erarojn... Agrable kaj kuraĝe korektu ĉiajn malperfektaĵojn en via lingvouzo, sub gvido de instruistino. Vi ricevos multe da helpo pri la individua uzado de la lingvo.

kurso 2

Kurso por verkemuloj. Ripeto de la sukcesa kurso el la pasinta jaro por verkantoj de

diversaj tekstoj. La skribaj aktivaĵoj ampleksos leksikon, gramatikon, donos specialan atenton al sintakso kaj zorgado pri stilo. La programo respektos la individuan stilon de la partoprenantoj, okazos laboro pri ties disvolvado, krome, lernado per la stilo de modelaj verkintoj de la Esperanto-literaturo.

kurso 3

Kompreni la lingvaĵon de aŭtoroj de esperantaj beletraj verkoj kaj lerni la lingvon per literaturo.

Kurso por kiu? Por ŝatantoj de literaturo, por legemaj personoj, fakuloj pri beletro, esploristoj (vidi unikan, aŭtoran metodon).

La partoprenantoj enprofundiĝos en tekstojn por vidi, kion la aŭtoroj reale diras (ne "volis diri", kiel oni ofte diras en lernejoj), kiel ili esprimas ideojn, emociojn ktp. per vortoj. Oni esploros la fundon de la tekstoj. La lernado multe pliriĉigos la komprenon de beletro kaj influos la kapablon de la partoprenanto verki.

Temas pri 5-monataj kursoj (ekde la komenco de januaro 2021), kun lecionoj okazantaj unufoje semajne.

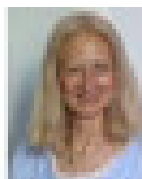
La oficialaj konfirmiloj pri la partopreno enhavas krom la konfirmo kaj blazono de la universitato, la markon de la prestiĝa, internacia EAQUALS-kvalito de la Esperanto-instruado en la Jagelona Universitato, kio plialtigas ilian internacian prestiĝon.

Limdato por aliĝi: 20 decembro 2020 (**eblas ankaŭ poste, laŭ disponeblaj lokoj**).

Pli da informoj pri la kursoj:

<https://bit.ly/37MIYye>

Se, studinte ĉiujn informojn en la ĉi-supre indikita retpaĝo, vi decidis **aliĝi**, bv. skribi al: [esperanto.instruado.jag.univ.pl\(ĉe\)gmail.com](mailto:esperanto.instruado.jag.univ.pl(ĉe)gmail.com) (ni publikigas la adreson de la kursoj en tia kontraŭ-spama formo).

Invitas vin kore

Maria Majerczak

Gvidantino de la Esperanto-instruado en la Jagelona Universitato

Sur la unua paĝo – Lilla Änggården – oazo en Gotenburgo

Jam en la 17a jarcento Änggården troviĝas en la historiaj dokumentoj. La kalkulraportoj de la reĝaj voktoj raportas ke "Arfued djureskyttere" loĝis tie. Li estis arbargardisto kaj bestpafisto en Slottsskogen (la reĝa arbaro). Fine de la 18 jarcento oni dividis Änggården en du partojn: La Granda Änggården, kiu troviĝas en la Botanika ĝardeno kaj la malgranda Änggården apud la montoj.

Lilla Änggården estas unu el la malmultaj konservitaj parence hereditaj bienoj en Gotenburgo. Ĝi devenas de la 18a jarcento, kaj en la domo troviĝas mebloj kaj objektoj el tri jarcentoj.

Unue Lilla Änggården estis la somerdomo de la apotekisto Grén, sed en la 1940-aj jaroj liaj nepoj Carl kaj Sven Grén Broberg decidis daŭre loĝi tie.

La familio Grén aĉetis ambaŭ bienojn kaj evoluigis elstaran terkulturan posedaĵon. Ilia intereso pri ĝardenkulturo estis granda... Sur la senarabaj montoj de Änggården ili plantis arbojn. Fine de la 19a jarcento oni vendis Änggården al la urbo kaj la Sahlgrenska malsanulejo estis konstruita sur la supera altaĵo.

La Botanika Ĝardeno malfermis la pordegojn en 1919.

Hodiaŭ Lilla Änggården estas muzeo, fermita pro la pandemio... sed poste ni povos ĝui la etoson de la malnova bieno. /Siv

Stelo kun verdaj gutetoj, farita de Siw Bank

*Eĉ guto malgranda, konstante frapante,
traboras la monton granitan.*

Turka Stelo

La revueto de la turka esperantistaro
Decembro 2020 n-ro: 60

La Turka Stelo nun prezentas sian 60:an numeron, kio signifas ke la gazeto celebras sian kvinjaran ekzistadon.

Gratulon! diras Ora Ĵurnalo (nur trijara).

La redaktoron Vasil Kadifeli vi povas trovi per:
vasilkadifeli(ĉe)gmail.com.
Li bonvenigas kontribuojn el multaj landoj.

Ĉiun monaton la retgazeto havas 32 plenplenajn paĝojn de interesa legado. /Siv

El Pollando Elwira Twardowska sendis:

Mi feliĉe hieraŭ finis mian laboron. Ni produktis kelkajn mallongajn filmetojn kiujn eblos vidi per komputilo anstataŭ persone partopreni decembrajn eventojn en la urbo.

Bildoj el Gdansko

Montrofenestro en Japanio en novembro

Ett skyltfönster i Japan i november

Trovita de Inga Johansson. La Gotenburga klubo volus tian montrofenestron en la centro de Gotenburgo. Ni serĉu! /Siv

Origamaĵoj en Partille

Ekster la biblioteko de Partille en montrofenestro troviĝis dum du semajnoj origamaĵoj faritaj de Inga Johansson.

/Siv

La pola radio parolas pri du retaj gazetoj, el kiuj unu estas ORA ĴURNALO

Inga Johansson trovis la elsendon en pola-retradio.org:

Enretigita de Barbara Pietrzak en 27 novembro 2020.

La programo komenciĝas per raporto pri artekspozicioj kaj artkonkursoj dise en la mondo kun aŭ sen partopreno de UEA. Dum la tuta programo estas agraba muziko.

Sekvas raporto pri la retgazeto **"Esperanto en Azio kaj Ozeano"**.

Tiu retgazeto vere raportas pri vasta regiono. Mi enmetas la programon por 2020 (*okazita – aŭ*

haltigita pro la pandemio – mi ne scias). Miru pro la geografia vasto!

Esperantaj aranĝoj en Azio kaj Oceanio, 2020

lando kongreso/aranĝo de ~ ĝis urbo

Nov-Zelando Aŭstralio/Nov-Zelanda Kongreso 01–10 ~ 19 Aŭklando

Tajvano Komuna staĝo de Koreaj kaj Tajvanaj E-istoj 02–06 ~ 09 Pingtung

Nepalo Speciala Ekskurso 2020 en Nepalo (4-a) 02–26 ~ 03–08 Katmanduo
retadreso: nesp.a.1990(a)gmail.com

Israelo Israela Kongreso (21-a) 04–02 ~ 05 Tel-Avivo
retejo: <http://esperanto.org.il/ik.html>

Irano Irana E-Kongreso, IREK-7 (7-a) 04–16 ~ 04–18 Teherano
retejo: <https://www.espero.ir/eo/irek-7/>
retadreso: info(a)espero.ir

Filipino Filipina Junulara Kongreso de E (1-a) 04–23 ~ 04–26 Manilo
retejo: <https://fjk.up-esperas.org/#!>
retadreso: peyc2020(a)gmail.com.

Taĝikio Mez-Azia Kunveno (1-a) 05–01 ~ 09 Duŝanbeo retejo:
https://uea.org/vikio/Unua_Mez-Azia_Kunveno
retadreso: mezaziakunveno(a)gmail.com

Koreio Internacia E-Renkontiĝo de Meditado (16-a) 05–02 ~ 05 Gangnung retejo:
<https://www.youtube.com/watch?v=i2LSA5pRxiU>
retadreso: chtaesok(a)hanmail.net

Irano kaj Israelo en la sama kunveno – mirige!!!!

Barbara Pietrzak diras: En nia hodiaŭa E-elsendo ni proponas *Trarigardon de la E-Gazetaro*, ĉifoje koncentriĝante pri du elektronikaj periodaĵoj: la 109a, novembro numero de la bulteno **"Esperanto en Azio kaj**

Oceanio" kaj la 34a, novembro numero **"Ora Ĵurnalo"** de la Esocieto de Gotenburgo.

Bildo el la magazino "Esperanto en Azio kaj Oceanio".

Pri Ora Ĵurnalo:

Barbara Pietrzak citas la vortojn de la unua paĝo: "Magazino por kulturo kaj plezuro" eldonita de la Esperanto-Societo de Gotenburgo.

Inga Johansson atentigis ŝin pri Ora Ĵurnalo – jam pri la oktobra numero, sed kiam la novembro numero aperis, ŝi elektis ĝin. Radiaj elsendoj ja strebas esti aktualaj. Ŝi konstatis ke ni ofte prezentas gotenburgajn konstruaĵojn kaj ĉi tiun fojon ni ankaŭ raportis pri la urba fondinto Gustav II Adolfo, kies bildo troviĝis sur tortetoj manĝataj honore al lia mortotago, la 6an de novembro en 1632. Populara tradicio en Gotenburgo!

Barbara ankaŭ trovis ekzemplon pri la gotenburga humuro: Leterkestoj por plendleteroj al la administraro estas dise metitaj en neatingeblajn lokojn i.a. meze en la kanalo antaŭ la administrejo.

Pri Dag Hammarskjöld kaj la pacpremio ŝi raportis. La memorojn pri malnovaj tempoj de Lenke Szász kaj Harriet Lindskog ŝi alte taksis.

Alia tre interesa memoro estas kiam Inga Johansson gastigis Marjorie Boulton kaj ekhavis skribon de ŝi en sia gastlibro.

Sten Johansson estas ja konata verkisto kaj Barbara menciis lian tradukon de rakonto pri "Hundo sen mastro" verkita de Hjalmar Söderberg.

Do, mi konstatas ke Barbara legis la tutan novembran numeron!

Ŝi aparte ŝatis la hajkojn, kiujn Andreas enmetis, kaj ŝi laŭlegis unu, kaj ankaŭ unu el tiuj poemoj de Dag Hammarskjöld, kiujn Andreas tradukis.

Jes, ja, post tiu favora raporto de la Pola Radio ni kun nova kuraĝo plulaboros pri Ora Ĵurnalo. /Siv

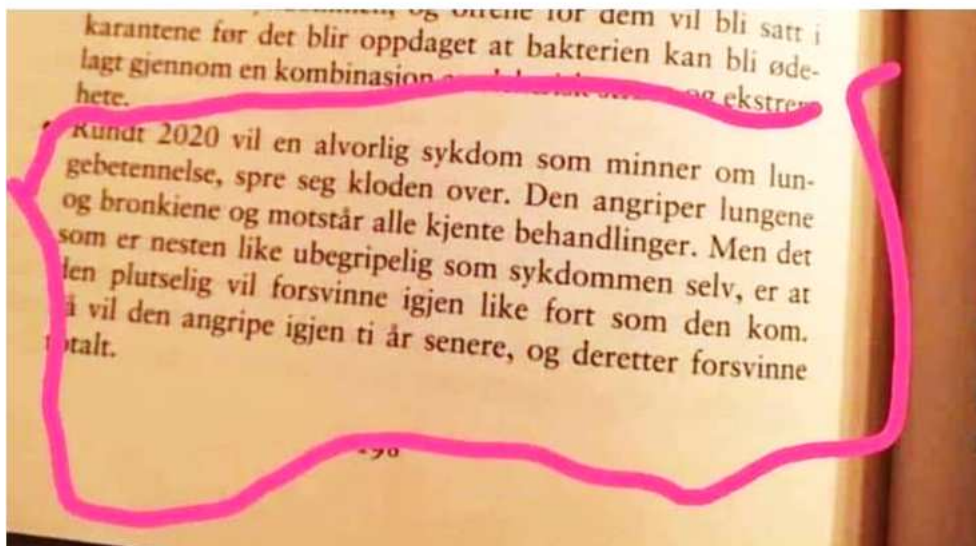
Eble konsolo en koronatempoj

Kanske en tröst i coronatider

Sylvia Browne (https://en.wikipedia.org/wiki/Sylvia_Browne) skribis en 1984 (traduko el la dana de la teksto en la bildo malsupre): Ĉirkaŭ 2020 grava malsano, iomete simila al pneŭmonito, disvastiĝos tra la mondo. Ĝi atakos la pulmojn kaj la bronkojn kaj rezistas al ĉiuj konataj kuracoj. Sed kio estas same nekompreneble kiel la malsano mem, estas ke ĝi malaperos same rapide kiel ĝi alvenis, sed ĝi volas ataki denove post 10 jaroj kaj poste tute malaperi.

En spåkone skrev dette i 1984, rammende 🙄
Dette er taget fra en bog: Dagens afslutning. Af Sylvia Brown.

El
Facebook

Sylvia Browne, naskiĝis en 1936 en Missouri kaj mortis en 2013. Ŝi skribis multajn librojn. Kelkaj estas tradukitaj en la svedan, ekz. *Livsredskap, Lär av dina tidigare liv, Besök från andra sidan kaj Mellan två världar.*

Alia antaŭdiro, kiu poste realiĝis, temas pri Titanic. Morgan Robertson skribis en 1898

novelon kun la nomo "The Wreck of Titan", do 14 jarojn antaŭ la pereado de Titanic. La Titan ankaŭ subakviĝis en la Nordatlantiko. La novelo do estis verkita kiam Titanic eĉ ne estis planita. Ambaŭ ŝipoj subakviĝis en aprilo kaj la savboatoj ne sufiĉis por la pasaĝeroj. Ankaŭ estas similecoj pri la mezuroj de la ŝipoj. /Siv

Kobolda ĥoro en korona distanco

Gunilla Jansson fotis.

La tago de la Infankonvencio, 20 novembro Barnkonventionens dag, 20 november

<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#kort-version>

F.N.s Barnkonvention är från den 20e november 1989. De flesta länder har skrivit under den – dock inte USA.

År 2018 röstade riksdagen igenom att barnkonventionen skulle bli lag i Sverige, vilket den blev 1 januari 2020.

Barnkonventionen består av 54 artiklar. Följande fyra anses som de viktigaste:

Nr 2. Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

La UN-Konvencio pri la Infanaj Rajtoj datiĝas de la 20a de novembro 1989. Plej multaj landoj subskribis ĝin – tamen ne Usono.

En 2018, la sveda parlamento voĉdonis ke la Konvencio pri la Rajtoj de la Infano fariĝos leĝo en Svedio. Tio estis la 1:an de januaro 2020.

La Konvencio pri la Rajtoj de la Infano konsistas el 54 artikoloj. La jenaj kvar estas konsiderataj la plej gravaj:

Nr 3. Barnens bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

Nr 6. Alla barn har rätt till liv och utveckling

Nr 12. Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Punkt nr 12 tog elever i Arboga fasta på konventionen, och fick fullmäktige att lyssna till deras förslag om en roligare skolgård.

(Ur Kamratposten nr 18, 2020)

N-ro 2. Ĉiuj infanoj havas la samajn rajtojn kaj egalan valoron.

N-ro 3. La plejbono por la infanoj devas esti konsiderata en ĉiuj decidoj pri infanoj.

N-ro 6. Ĉiuj infanoj havas la rajton je vivo kaj evoluo.

N-ro 12. Ĉiu infano rajtas esprimi sian opinion kaj havi ĝin konsiderata.

La artikolon n-ro 12 lernantoj en Arboga traktis serioze, kaj igis la komunuman konsilion aŭskulti ilian proponon pri pli amuza lerneja korto.

(El Kamratposten n-ro 18, 2020)

”La Nobel-premio ekzistas dank’ al ĉevaloj”

La foton mi faris proksime al mia hejmo en Gråbo. Kiel ofte estas skribite en gazetoj: ”la bildo ne havas ligan al la teksto”. Tamen, bildoj valoras.

Tiun strangan rubrikon mi legis en la gazeto ”Lokalpressen” en mia komunumo Lerum. La

ĵurnalisto KG Mattsson certigas, ke estis pro la ĉevaloj de Alfred Nobel en Karlskoga ke la Nobel-premio ekzistas.

Kiam oni malfermis la testamenton de Nobel, montriĝis ke li donacis la plejparton de sia kapitalo al aparta Nobelpremio. La parencoj, la reĝo, la gazetoj, la akademianoj – ĉiuj furiozis.

Alfred Nobel loĝis en pluraj landoj. Li aĉetis i.a. luksan loĝejon en Parizo, vilaon ĉe la strando en San Remo kaj la sinjordon Björkborn en Karlskoga. Sed emon de distraĵo li ne havis. Li estis priskribita kiel labora formiko. Sian tempon li pasigis en laborejoj kaj en konsidĉambroj.

La riĉaĵo baziĝis sur milita industrio. Estas vera imperio de entreprenoj en Eŭropo, Rusio kaj Usono. Li ankaŭ financis projektojn de aliaj, ekz. la slojdseminaron de August Salomon en Nääs, la polarekspedicion de

Andrée kaj la esplorajn vojaĝojn de Sven Hedin.

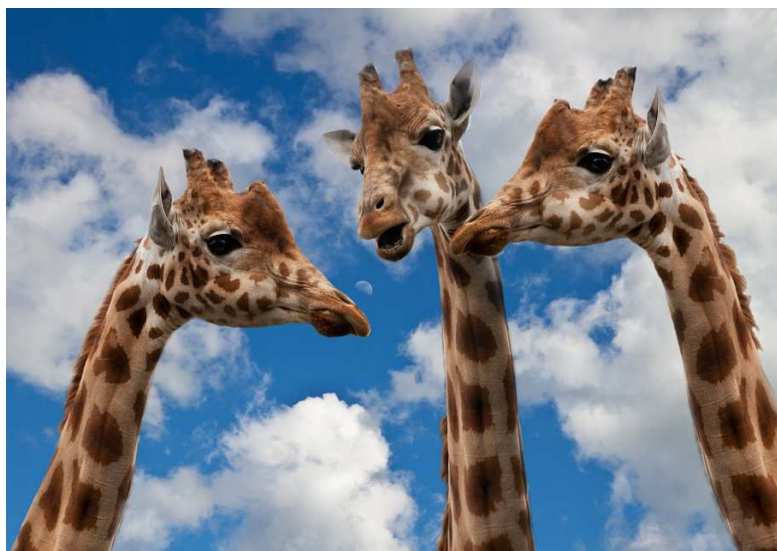
Ragnar Sohlman, dungito de Nobel, strebis por realigi la lastan deziron de sia estro. Li kolektis valorpaperojn el la tuta imperio de Nobel, batalinte kontraŭ juristoj kaj tribunaloj. Li sukcesis kunigi ilin al Karlskoga. En Parizo li gajnis super la tribunalo dirante: *”Kie viro havas siajn ĉevalojn, tie li havas sian hejmon”*. Tri rusaj ĉevaloj troviĝis en Karlskoga, do lia hejmlando estas Svedio.

Bertha von Suttner, la sekretario de Alfred Nobel, igis lin fondi la pacpremion dirante: – *Vi dum la tuta vivo laboris pri militaĵon, nun estas tempo labori por PACO!*

Sed – sen la ĉevaloj eble ne estus Svedio kiu disdonus la premiojn.

Tiutempe Svedio kaj Norvegio estis unu lando, kaj tial ankaŭ Oslo estas envolvita kiel donanto de la pacpremio. /Siv

Komunikiloj tiam kaj nun

Bildo de Pixabay

De Hans-Georg Kaiser (Humuro en Esperanto) ricevita de Fritz Cremer (Ŝercoj en Esperanto).

Lenke Szász memoras siajn infanaĝajn kristnaskojn en Rumanio

Kristnasko dum mia infanaĝo

KIAM MI ESTIS KNABINO, ĉiam mi atendis la "alvenon de la anĝelo". Mia naskiĝvilaĝo estas loĝata plejparte de sikulaj hungaroj, laŭ religio kalvinanoj.

Ĉe ni "alvenis anĝelo" vespere, la 24an de decembro. Mi tre atendis rian alvenon, kaj ofte demandis la patrino: Kiom mi devos dormi ankoraŭ ĝis tiu tago? (Kiom dormi – tio signifis: Kiom da tagoj restis ankoraŭ ĝis la alveno de la anĝelo?)

Kaj mi desegnis plurfoje kristnaskan arbon ornamitan kun "salonaj sukeroj". Tio estis bombonoj hejme kuiritaj de patrino el sukero kaj envolvitaj en blankaj paperoj kaj staniolo. Oni konservis la staniolan volvaĵon por la venonta kristnasko, ĉar tiutempe, en la 1950-aj jaroj estis malriĉeco kompare kun la nuntempo.

En la vilaĝo ne estis elektra kurento nek akvo enkondukita en domoj. Akvon ni portis endomen el la puto troviĝanta en korto.

Sed mi volis rakonti pri la tre atendita vespero de la 24-a de decembro. Tiutempe

vintro estis vintro, kun abunda neĝo. Patrino lasis min eliri al la proksima deklivo kun la sledeto. Kiam mi eniris post la vesperiĝo en la domon, en la ĉambro jam troviĝis la kristnaska arbo ornamita kun "salonaj sukeroj" (hungare: szaloncukor), kun la briletantaj ornamaĵoj kaj la brulantaj kandeloj.

Sub la arbo estis donacoj, kutime bezonataj kaj utilaj lanaj ŝtrumpetoj, lana kaptuko kaj io simila. Eĉ nun mi havas la rozkoloran lanan kaptukon, kiun antaŭ pli ol sesdek jaroj la "anĝelo" alportis al mi. La kara "anĝelo", mia patrino, jam delonge estas en la ĉielo... Plej multe min ĝojigis ne la vestaĵoj, sed la libro, kiam mi jam sciis legi. Eĉ nun mi havas la belegan fabellibron, kiun alportis "anĝelo de mia frato". Mi kredas, ke tiutempe tiu fabellibro ilustrita estis la plej bela trovebla en la rumaniaj librovendejoj. Mia frato aĉetis ĝin por mi en fora urbo, kie li militservis.

Ankaŭ mia frato jam estas inter la anĝeloj...

Mia patrino rakontis, kiel mi estis ravita de la kristnaska ornamita arbo. Elektro ne estis, lampon kun oleo oni ne uzis vespere tro longe, ja la oleo kostis. La familio enlitiĝis, sed tra la fenestro eniris iom da lumo el la ekstera lunlumo fortigita de la blanka neĝtavolo.

Mi diris ravita al mia patrino (kun ŝi mi dormis en la sama lito), kiel la bombonoj (en staniolaj envolvaĵoj) briletas. Ĝis la endormiĝo mi admiris ravita la miraklon, ja por mi okazis miraklo.

Kaj post kelkaj jaroj mi malŝatis aŭskulti la asertojn de samklasaninoj, ke anĝelo ne ekzistas, ke la gepatroj alportas la kristnaskan

arbon. Mi rifuzis kredi, ke estas nenia miraklo. Nun, kiam mi estas maljuna, mi komprenis, ke tia mi estis dum la tuta vivo – mi preferis esti ravita, mi preferis la magion, la iluzion, ol la nudan, malvarman scion. Tio validis ankaŭ por la amo, kiam mi estis juna. Mi preferis tiun animstaton, kiam mi vidis brilon en mallumo, kiam la tuta animo estis lumigita.

Aliaj infanoj tuj ĵetis sin sur la bombonoj kaj la donacoj, sed mi konservis en la tuta vivo tiun ravitecon de la animo, anstataŭ la konkretaĵoj...

/ Lenke

Jula rakonteto el la pasintaj tempoj en postmilita lando – en Finnlando

de Raita Pyhälä

IE IAM, antaŭ longe vivis knabineto, kiu nomiĝis Pirjo. Ŝia nomo devenis de Birgit, sed ŝi ne tion sciis, ŝi kaj ŝiaj samlingvanoj ne sciis prononci B kaj G. Malgraŭ tio Pirjo estis sufiĉe feliĉa.

Jam venis vintro kaj ŝi ĝuis la neĝon, precipe la skiadon. Sketilojn ŝi ne havis, sed ŝi ne malĝojis, ĉar ankaŭ la aliaj homoj en ŝia vilaĝo ne havis sketilojn.

Ŝiaj vestaĵoj ne estis novaj, kontraŭe. La vestaĵojn ŝi heredis de pli aĝa fratino aŭ de kuzinoj. Tamen nun estis escepto. Panjo kudrigis por ŝi belan robon. Tio malofte okazis, ĉar en tiu fora pasinta tempo estis malfacile aĉeti ŝtofon kaj pagi al la kudristino. Sed ne gravis, nun ŝi surhavis sian novan lanan robon, ĝi estis varma, blua, ŝatinda. La butonoj aspektis kiel brilaj amanitoj. Amuze!

Ŝi ofte fingrumis la butonojn kaj rerigardis ilin.

Sub la robo ŝi havis purajn ĉemizon kaj kalsoneton, surpiede dikajn kaj longajn ŝtrumpojn trikitajn el lano. Ili iom jukis ŝian haŭton ĉe la gamboj, sed ŝi alcutimiĝis. Ŝia longa densa hararo estis lavita, sekigita, brositita, kombita kaj kunigita en du dikaj brilaj plektaĵoj. Malofte la patrino lavis ŝian hararon, eble unu fojon en monato aŭ du monatoj. Estis ja malfacile lavi ĝin en la brulvarma saŭno sen duŝo, sen krano, la sapo bruldoloris en ŝiaj okuloj. Sed grave nun estis, ke la harplektaĵojn ornamis du grandaj ruĝaj bantoj ĉe la pinto. Ankaŭ la rubandoj estis lavitaj kaj gladitaj! Ŝi sentis sin vere pura kaj bela, esperplena.

Estis la 24a de decembro, la plej granda festo de la jaro. Kvankam ŝia patro ĉiujare diris, ke la infanoj ne havos donacojn, ŝi skribis leteron al Joulupukki, la fabela bonvola virego, kiu al ĉiu finna domo kaj bieno venis per sledo tirata de ĉevalo. En sia letero ŝi petis, ke Joulupukki donacu al ŝi fabellibron. Pirjo tre ŝatis fabelojn, sed ne la timigajn. Dankon al la familia kuracisto, Panjo sciis, ke Pirjo ne eltenas kruelajn legaĵojn kaj ke la fino neniam estu malfeliĉa.

Esperable ankaŭ Joulupukki sciis tion. La leteron Pirjo starigis en la neĝo inter la siringoheĝo kaj dika pino. Poŝtmarkojn ŝi ne havis, monon ŝi ne havis kaj ne sciis la precizan adreson. Tamen ŝi gaje kaj firme kredis, ke la julaj koboldoj forportos la leteron al la Orelmonto* en Laponio, kie Joulupukki tiam loĝis kun siaj edzino kaj koboldoj. Pirjo miris, ĉu li havas tiom da infanoj. La koboldoj ja ĉie embuskas kaj gvatas, ĉu ŝi bone kondukas, diris la plenkreskuloj.

La tempo pasas tro malrapide. En la tagĉambro patro starigis la piceon, kiun li estis preninta el sia propra picearo. Li iom

grumblis, ke ĝi ne plu kreskos por fariĝi mono-donan lignon.

Ne, ĝi estas starigita kiel festoarbo, la infanoj rajtas meti sur ĝin ornamaĵojn, kiujn ili mem faris, kaj la fragilajn vitrobirdojn de Panjo, kaj la aĉetitajn blankajn kandelojn. La piceo bonodoras kaj belegas.

Bonodoras ankaŭ la hiacinto, kiun iu amikino aĉetis por Panjo. Neniam antaŭe Pirjo vidis tian floron.

En la manĝoĉambro, kiun la familio uzis nur por Julio kaj la naskiĝtago de la patro, staras tablo kovrita de mirinda tuko brodita de Panjo. La manĝilaron kaj porcelanan servicon nun metitajn ili uzas nur dumfeste.

Ankaŭ la pladoj estas tiaj, ke tio haveblas nur dum la jula sezono. Dankon al la granda laboro de la gepatroj kaj la hejme buĉita porko: ŝinko, kolbasetoj, fiŝaĵoj, diversaj pladoj el karotoj, ruĝaj betoj, napo, terpomoj, kaj por deserto rizokaĉo kun cinamo kaj sukero, kompoto el sekigitaj prunoj kaj aliaj fruktoj. La freŝaj oranĝetoj en malnova ligna ujeĝo aspektas kiel someraj sunetoj en la vintra malhelo. Ili ankaŭ plaĉe bonodoras.

Post la frandinda manĝo aŭdiĝas bruego ĉe la pordo. Envenas Joulupukki. Li havas paketojn en la korbego, per kiu oni kutime portas lavitajn tukojn kaj vestojn. Lia vizaĝo aspektas ne homa, ĉar li surhavas maskon kun longa blanka barbo kaj okulvitroj, tra kiuj la okuloj blinkas. Li diras, ke li malbone vidas, kaj petas iun alian legi la nomojn sur la paketoj volvitaj en buntaj julpaperoj.

Surprize! Malgraŭ la antaŭdiro de Paĉjo ĉiu familiano ricevas 2–3 donacojn! Pirjo kun granda intereso sekvas la malfermadon: lanaj ŝtrumpetoj, lanaj trikitaj gantoj, rozkoloraj kotonaj subvestaĵoj, kalsono el lano, noktoĉemizoj...

Sed kie la FABELLIBRO petita de ŝi? El la volvaĵoj aperas nur skribiloj, farbokrajonoj, kajero... kaj denove pliaj vestaĵoj. SED KIE LA FABELOJ? Pirjo ektimetas, ke ĝi ne troviĝos en la korbego....

Joulupukki jam foriras dirante, ke li devas iri al siaj ĉevalo kaj sledo plena de donacoj por aliaj infanoj en la vilaĝo.... Paĉjo lin dankas etendante al li glaseton da brando.

Pirjo amare pensas, ke ankaŭ en aliaj hejmoj oni tiel regalis Joulupukki kaj ke li ebriiĝis kaj forgesis ŝian libron. Ŝi preskaŭ ploras. La kandeloj kaj fajreroj de ĝojo kaj espero estingiĝas en ŝiaj okuloj. Ŝi provas kaŝi sian vizaĝon per la basko de sia robo. Paĉjo kaj Joulupukki estas elirontaj, sed tion ŝi ne volas vidi. Joulupukki iom riproĉas la infanojn, ke ili ne kantis julajn kantojn por li. Strange ke li ne

scias, ke en tiu ĉi familio oni ne muzikas, ĉar la patro ne eltenas miskantadon. Ankaŭ li ne plu kantas, sed kelkfoje li ludas violonon, nur por si, sen aŭskultantoj, kiujn li petas eldomiĝi, kvankam la eta Pirjo tre ŝatus aŭskulti muzikon. Violono estas ŝia plej ŝatata instrumento.

Kiam Paĉjo revenas tra la pordo, li portas en siaj manoj ne malgrandan pakon. Li diras, ke li trovis ĝin en la neĝo apud la sledo de Joulupukki. Li serĉas la nomon sur ĝi, trovas kaj en klara voĉo legas: Bonan Julon al Pirjo, deziras Joulupukki! Ŝia espero revenas.

La ĝojofajreroj reaperas en ŝiaj okuloj. La kandeloj pli forte lumas. Paĉjo enmanigas al ŝi la pakaĵon kaj ŝi singarde malvolvas la buntan paperon, sen ŝiri. Oni ja ŝparas ĝin por la sekva julo. Malrapide eliĝas dika libro, ĝuste tiu fabellibro, kiun ŝi deziris kaj atendis. Grandan dankon al Joulupukki!

"Saliko"

*Orelmonto, finne Korvatunturi, situas en orienta Laponio. Nuntempe Joulupukki loĝas rande de la urbo Rovaniemi. Li pli kaj pli imitas Santa Klaŭson.

Ĉi tiu poŝtkarto estas farita de Ilkka Kylmäkoski, kaj ĝi bone spegulas la etoson de la tempo de Joulupukki, sed ruĝan vestaĵon li ne portis.

Vintra kanto

(Dana kanto)

Melodio: J.P.E. Hartmann

Teksto: B.S. Ingemann

Traduko: H.P. Frodelund

1. En neĝo staras ĉiu heĝ',
malvarmo estas estro,
kaj tamen kantas en la neĝ',
birdeto ĉe fenestro.

2. Atentu ĝoje kantas ĝi
el sia eta koro,
kaj kreskos sur la branĉ' foli'
burgonos ĉiu floro.

3. Eĉ se la frosto regas nun,
la vivo-arbo verdos,
kaj kion songis vi pri sun'
en vero vi ekspertos.

4. La vintra domo de la kor'
forkuros pro somero.
Atendu, kaj Sinjora hor'
jam estos en apero.

Bildo de Pixabay

I sne står urt og busk i skjul J. P. E. Hartmann, 1866

I sne står urt og busk i skjul; det er så koldt der - u - de; dog
sym - ger der en lil - le fugl på kvist ved fros - ne ru - de.

≡ Dana Kristnaska kanto ≡

Esperanta teksto: P. Th. Jutesten

Originala teksto N.F.S. Grundtvig

http://kantaro.ikso.net/kristnaska_kanto

Naskiĝis Li en Betlehem. –
Betlehem.

Ĝojegas nun Jerusalema.
Halleluja! Halleluja!

Knabin' malriĉa dum malhel' –
dum malhel'
ja naskis princon de l' ĉiel'.
Halleluja! Halleluja!

En furaĝujo kuŝis Li –
kuŝis Li.
Jubilis birdokant' pri ĝi.
Halleluja! Halleluja!

Oferis nokte reĝoj tri –
reĝoj tri
trezorojn egajn tuj al Li.
Halleluja! Halleluja!

Foriris nia mondmezur' –
mondmezur'.
Saviĝis ĉiuj ni sur ter'.
Halleluja! Halleluja!

Infan' fariĝis ni de Di' –
ni de Di'.
Kristnasko pretas nun ĉe Li.
Halleluja! Halleluja!

Sur steltapiŝo blua plej –
blua plej –
ni iros al ĉielpreĝej'.
Halleluja! Halleluja!

Ni kantos tie laŭ instru' –
laŭ instru' –
pri Li, la infanet' Jezu'.
Halleluja! Halleluja!

Al Li laŭdkantu ĉiuj vi! –
ĉiuj vi!
Savonton, fraton havas ni.
Halleluja! Halleluja!

Et barn er født i Bethlehem,
Bethlehem,
thi glæder sig Jerusalem.
Halleluja, halleluja!

En fattig jomfru sad i løn,
sad i løn,
og fødte himlens kongesøn.
Halleluja, halleluja!

Han lagdes i et krybberum,
krybberum,
Guds engle sang med fryd derom.
Halleluja, halleluja!

Og østens vise ofred der,
ofred der,
Guld, røgelse og myrra skær.
Halleluja, halleluja!

Forvunden er nu al vor nød,
al vor nød,
os er i dag en frelser fød.
Halleluja halleluja!

Guds kære børn vi blev påny,
blev påny,
skal holde jul i himmelby.
Halleluja, halleluja!

På stjermetæpper lyse blå,
lyseblå,
skal glade vi til kirke gå.
Halleluja halleluja!

Guds engle der os lære brat,
lære brat,
at synge, som de sang i nat.
Halleluja, halleluja!

Ham være pris til evig tid,
evig tid,
for frelser bold og broder blid!
Halleluja, halleluja!

La hundo Linus

de Christin Granat

Linus estas ŝafhundo kun hela felo. Ĝin antaŭe posedis mia iama taksiaŝoforo Mats. Nia familio pruntis ĝin dum unu semajno, antaŭ ol ĝi fariĝis nia hundo.

Vintran matenon mia fratino Anneli kaj mi glitveturis, tirataj de Linus.

Estas amuze, Anneli kaj mi pensis. Linus ankaŭ pensis ke estas amuze kuri sur vintro-blanka herbejo.

Mi memoras, ke mi falis de la glitveturilo unu fojon. Sed iris bone. Sed poste Linus fariĝis laca kaj kuŝiĝis por ripozi sur la sofo.

Jen bildo de Linus:

Sur la suba bildo: maldekstre Mats, dekstre mia patro.

Buteo

de Ingegerd

buteo buteo svede: ormråk

La buteo estas granda, bela birdo, kiu ofte troviĝas ĉirkaŭ Gotenburgo.

La birdo estas 51–60 centimetrojn longa kaj pezas 600–1300 gramojn. La aspekto estas ofte brunmalhela kun pli helaj brustaj bendoj. Ĝi ofte sidas alte en arboj vidante ĉu ĝi povas ataki iun muson. Ĝi glisadas per relative ebenaj flugiloj.

Sur ĝia menuo estas etaj birdoj, etaj ronguloj kaj reptilioj. Ĝi vivas en arbo havante 2–4 idojn dum la tempo de kovado. La sono laŭ la libro estas, piieehh, sed mi dubas! Fakte ĝi sonas kiuuu, kiuuu, kaj mi nomas lin **”La Esperanta birdo!”**.

En mia arbaro!

La buteo diras:

Mi estas la esperanta birdo kaj mi sidas alte en piceo ĉe ”Enerkulldalen” kiu estas bona ejo por mi! Troviĝas profundaj valoj kun multaj kaptaĵoj kiel musoj, birdoj kaj serpentoj. Mi neniam povas esti malsata. Kiam estas bona vetero mi flugas alte super la valoj. Mi velas sur la ventoj, estas vere rava travivaĵo. Sed, mi estas sola...

Mi vokas ”kiuu, kiuu” sed neniu venas, mi estas sola... Eble neniu komprenas mian

dialekton? Mi aŭdis ornitologojn, kiuj diris ke mia voko estis ”piieehh” sed kiam mi vokis ”piieehh” mi estis malsana... supozeble mi manĝis putran raton, mi ne scias!

Sed, mi estas sola alte en piceo! Mi volas havi amikojn! Mi estas esperantisto kaj mi ne volas senti min sola...

”Sola”:

https://www.youtube.com/watch?v=oz5mZ9_k_I

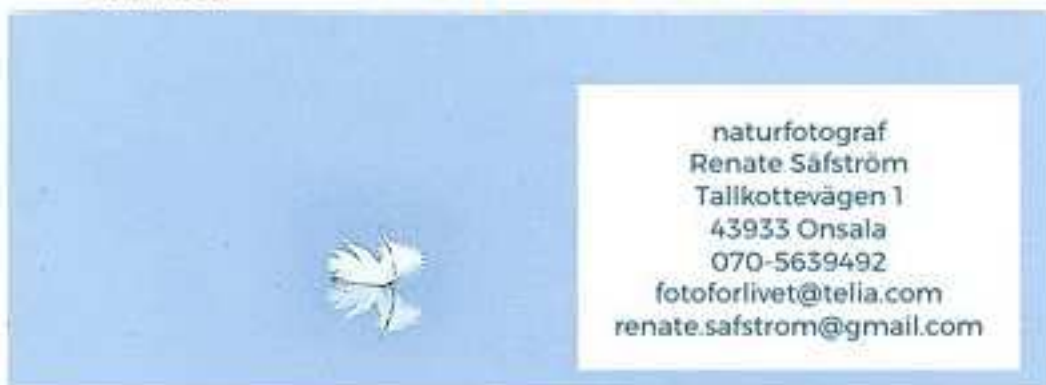
- Kiu estas?
- Ĉu vi ankaŭ parolas esperanton?
- Jes certe, kiu vi estas?
- Mi estas esperanta birdo buteo.
- Mi ankaŭ!
- Ĉu neniu volas partopreni en la arbara, fluganta esperantoklubo?
- Jes, kiu ne volus?
- Venu kun mi, vi faris multajn paroladojn!
- Ni flugu por kapti lunĉon!
- Ni flugos!
- Ĝis revido!

Ĉiuj bildoj, supre kaj sube, venas el albumo de natura fotografistino Renate Säfström.

hjälper barn
i världen

www.fotoforlivet.com

Unu el la Svedaj historiaj stiloj

La Rokoka stilo

La Rokoka stilo faris sian helan enmarŝon en Svedion en la jaro 1730. Estis Carl Hårleman, kiu havis la respondecon por la palaca domkonstruado post la granda brulo de "Tre Kronor". Li dungis francajn artistojn kaj li ankaŭ aĉetis francajn specimenojn de tekstila

kaj ligna artoj. Svedaj artistoj kaj meblistoj ekhavis multajn laborojn. La rokoka stilo kun molaj ludemaj trajtoj, graciaj formoj, belaj mebloj kun kurbaj piedoj, remburitaj sidkusenoj kaj dorsapogiloj.

En 1754, kiam la reĝa familio translokiĝis en la palacon la rokoka stilo okupis la tutan Svedion. Rokoko estas la plej bela stilo laŭ mia opinio! /Ingegerd

Galerio de rokokaj mebloj

Bonvenon trinku kafon en la rokoka tempo!

Sidu en la komforta "Emma"-seĝo kaj klinu vin malantaŭen!

Imagu vin reen kaj aŭskultu la susuron de la vastaj puntaj jupoj kaj sentu la polvon de la pudritaj perukoj!

Lumigu la kandelabrojn, kiuj staras sur la skribotablo!

Eltiru la suban maldekstran kaston en la skribotablo. Tie troviĝas letero de la "Suna" reĝo en Francio.

Invitu tri amikojn de "la tempo" por sidi en la sofo aŭskultantaj vin, kiam vi legas laŭte el la letero.

La plej bela kafoservico staras sur la eta tablo.

Kiam la kafopaŭzo estas finita kaj la letero estas legita, la amikoj forlasas la rokokan ejon, kaj vi fermas la komodon.

Hanna Lindmark, la fondinto de la Margareta-lernejo

Hanna Lindmark, grundare av Margaretaskolan

Hanna Lindmark (1860–1941) var en betydande kvinna i Göteborgs historia. Hon startade hushållsskolor, de s.k. Margaretaskolorna, i flera svenska städer.

1923 köpte hon det Dicksonska Palatset i Göteborg. Där startade hon sin åttonde Margaretaskola och drev där en mycket uppskattad restaurangrörelse. Hon hade fem festvåningar i palatset.

Det var fint att gå på kurs på Margaretaskolan. Varje kurs varade i två till tre månader.

Maten, som serverades var billig.

Hushållsskolan upphörde i mitten av 40-talet, efter svårigheter med ransoneringarna under krigsåren, men restaurangdelen fortsatte.

Mer om Sara Johanna (Hanna) Lindmark från www.skbl.se/sv/artikel/HannaLindmark, *Svenskt kvinnobiografiskt lexikon av Ewonne Winblad, hämtad 2020–11–12.*

Hanna föddes i en torparfamilj i Arenäs utanför Örnsköldsvik. Då hennes mor dog i barnsäng, såldes Hanna på "fattig-auktion". En gång om året var det en ny auktionering till

Hanna Lindmark (1860–1941) estis elstara virino en la historio de Gotenburgo. Ŝi startis mastrumadajn lernejojn, la t.n. Margareta-lernejojn, en pluraj svedaj urboj.

En 1923 ŝi aĉetis la "Dickson-palaco" en Gotenburgo. Tie ŝi fondis sian okan Margareta-lernejon, ŝatatan restoracian entreprenon. Ŝi havis kvin bankedajn salonojn en la palaco.

Estis distingite frekventi kurson ĉe la Margareta-lernejo. Ĉiu kurso daŭris du-tri monatojn.

La servita manĝo estis malmultekosta. La mastrumada lernejo ĉesis meze de la 1940-aj jaroj, pro malfacilaĵoj pri la porciumado dum la militaj jaroj, sed la restoracia sekcio daŭris.

Pli pri Sara Johanna (Hanna) Lindmark

www.skbl.se/sv/artikel/HannaLindmark, *Svenskt kvinnobiografiskt lexikon de Ewonne Winblad, prenita 2020–11–12.*

Hanna estis naskita en farmetista familio en Arenäs ekster Örnsköldsvik. Kiam ŝia patrino mortis dum akuŝo, Hanna estis vendita ĉe "aŭkcio pri malriĉuloj". Unufoje jare estis nova aŭkcio por diversaj vartgepatroj, ĝis ŝi fariĝis 15-jaraĝa kaj povis servi kiel servistino. Unu el ŝiaj vartistinoj instruis ŝin legi kaj skribi, ĉar neniam okazis regula lernado.

Hanna ŝparis monon por fariĝi misiisto. Ŝi komencis ĉe "Bibelkvinnohem" (Biblia virina hejmo) de Elsa Borg en Stokholmo, sed post unu jaro la mono estis je la fino. Ŝi tiam

olika fosterföräldrar tills hon fyllde 15 år och kunde tjänstgöra som piga. En av hennes fostermammor lärde henne att läsa och skriva, för det blev aldrig någon regelbunden skolgång.

Hanna sparade pengar för att kunna utbilda sig till missionär. Hon började på Elsa Borgs Bibelkvinnohem i Stockholm, men efter ett år var pengarna slut. Hon bestämde sig då för att satsa på något hon redan kunde – laga mat.

År 1899 anställdes Hanna som hushållerska på KFUM (Kristliga föreningen av unga män) i Östersund.

Snart övertog hon matserveringen.

Nu hade Hanna sin affärsidé klar.

- 1) Hon skulle lära unga, kristna flickor att laga svensk husmanskost
- 2) Maten skulle säljas dagsfärsk i butik. Hon blev alltså först med "take-away" i Sverige.
- 3) Hon skulle starta en restaurang, där helnyktra gäster skulle äta utan att riskera att träffa berusade medgäster.
- 4) Hon skulle erbjuda en festvåning, där människor kunde hålla kalas och fester med mat och service.

En av de första gästerna var Axel Lindmark. Han var nybliven änkeman och hade flyttat till Östersund med sina tre barn. Mycket snart uppstod tycke mellan Axel och Hanna. De gifte sig 1904 och Axel blev Hannas livslånga kompanjon. Han skulle komma att sköta hennes bokföring och administration i det som blev Margaretaskolan.

Steg för steg etablerade Hanna sig i stad efter stad och Margaretaskolan blev en landsomfattande kedja med butiker, restauranger och festvåningar i Stockholm Göteborg, Malmö, Norrköping, Linköping, Borås, Jönköping, Västerås, Örebro, Lund, Helsingborg och Tranås. I varje stad fanns också en hushållsskola för unga kristna flickor. Varje föreståndare ansvarade för både undervisning och restaurangrörelse.

decidis investi en io, kion ŝi jam sciis –
kuirado.

En 1899, Hanna estis dungita kiel mastrumisto ĉe YMCA (Kristana Asocio de Junaj Viroj) en Östersund.

Baldaŭ ŝi transprenis la manĝservon.

Nun Hanna havis sian komercan ideon preta.

1) Ŝi instruu al junaj kristanaj knabinoj kiel kuiri svedan neluksan kuiradon.

2) La manĝaĵoj vendiĝu freŝaj ĉiutage en la butiko.

Ŝi tiel estis la unua kun "forportebraj manĝaĵoj" en Svedio.

3) Ŝi startu restoracion, kie sobraj gastoj povus manĝi sen riski renkonti ebriajn kungastojn.

4) Ŝi ofertu festan etaĝon, kie homoj povus okazigi festojn kaj bankedojn kun manĝo kaj servo.

Unu el la unuaj gastoj estis Axel Lindmark. Li fariĝis antaŭ nelonge vidvo kaj jam translokiĝis al Östersund kun siaj tri infanoj. Tre baldaŭ ŝato ekestis inter Axel kaj Hanna. Ili geedziĝis en 1904 kaj Axel iĝis la dumviva partnero de Hanna. Li zorgos pri ŝia kontado kaj administrado en tio, kio fariĝis la Margareta-lernejo.

Paŝon post paŝo Hanna starigis entreprenojn, urbon post urbo kaj la Margareta-lernejo fariĝis tutlanda ĉeno kun butikoj, restoracioj kaj bankedoj en Stokholmo, Gotenburgo, Malmö, Norrköping, Linköping, Borås, Jönköping, Västerås, Örebro, Lund, Helsingborg kaj Tranås.

En ĉiu urbo estis ankaŭ mastrumada lernejo por junaj kristanaj knabinoj. Ĉiu estrino respondecis kaj pri instruado kaj pri restoracio.

Ĉar la komerco kreskis, Hanna investis en nmoveblaĵoj. Ŝi aĉetis ekz. Palacon Dickson en Gotenburgo en 1923.

Hanna kaj Axel Lindmark ĉirkaŭiris kaj inspektis ĉiun lernejon. Axel kontrolis la kontojn kaj Hanna inspektis la kuirejon kaj

I takt med att rörelsen växte investerade Hanna i fast egendom. Hon köpte t.ex. Dicksonska palatset i Göteborg år 1923.

Hanna och Axel Lindmark åkte runt och inspekterade varje skola. Axel granskade bokföringen och Hanna inspekterade kök, hygien och provsmakade maten. Undervisningen fick nya element, som t.ex. näringslära.

Varje år gav makarna 10 % av vinsten till fyra olika missionssällskap. Det var Hannas sätt att gynna missionen, då hon inte själv kunde bli missionär.

År 1927 tilldelades Hanna Lindmark regeringens förtjänstmedalj *Illis quorum* "för sina förtjänster som lärarinna" – en triumf för henne, som själv aldrig gått i skolan.

Efter makens död drev Hanna Margaretaskolan vidare till 1941, då hon avled i lunginflammation. Hon testamenterade Margaretaskolan och alla sina egendomar till fyra missionssällskap. Hon lämnade sina tidigare planer om att låta varje skolas föreståndarinna ärva. Detta visade sig ödesdigert. Margaretaskolan gick i konkurs och upphörde 1977, sedan företagats tillgångar förskingrats av en av de verkställande direktörer, som fått ansvaret efter Hanna Lindmarks död.

/Siv

Dicksonska palatset

higienon, kaj gustumis la manĝaĵojn. La instruado ricevis novajn elementojn, ekzemple nutradsciencon.

Ĉiujare, la geedzoj donis 10% de la profito al kvar diversaj misiaj societoj. Tio estis la maniero de Hanna favori la mision, ĉar ŝi mem ne povis fariĝi misiistino.

En 1927, Hanna Lindmark ricevis la meritan medalon *Illis quorum* de la registaro "pro siaj meritoj kiel instruisto" – triumfo por ŝi, kiu mem neniam iris al lernejo.

Post la morto de sia edzo, Hanna administris la Margareta-lernejon ĝis 1941, kiam ŝi mortis pro pulminflamo. Ŝi testamentis la Margareta-lernejon kaj ĉiujn siajn posedaĵojn al kvar misiaj societoj. Ŝi forlasis siajn antaŭajn planojn heredigi ĉiun lernejan estrinon. Tio montriĝis fatala. La Margareta-lernejo bankrotis kaj ĉesis en 1977, post kiam la havaĵoj de la kompanio estis defraŭditaj de unu el la administraj direktoroj, kiu ricevis la respondecon post la morto de Hanna Lindmark. /Siv

Vin till julbord och julmat av Ingrid Vallin

Vino ĉe la kristnaska tablo kun jula manĝo de Ingrid Vallin

Öl fungerar bra till nästan allt, men vill man bjuda på ett par viner, som fungerar till det mesta på julbordet rekommenderas följande:

Biero funkcias bone kun preskaŭ ĉio, sed se vi volas regali per kelkaj vinoj, kiuj konvenas al la plej multaj pladoj sur la kristnaska tablo, oni rekomendas la jenon:

Tre vita viner / Tri blankaj vinoj:

1.

2.

3.

1. Jean Biecher, Pinot Gris Réserve 2019

99:– 12,5% Alsace, Frankrike (No 81401).
Ekologiskt vitt, fruktigt och smakrikt vin med bra ryggrad, fin liten drusötma och inslag av päron och örter.
Bra allroundvin till vegetariskt, olika sorters lax, skinka, revbensspjäll och hårda ostar.

2. Cave de Turckheim, Pinot Gris Réserve 2019

99:– 13,5%. Alsac, Frankrike Nr 2119.
Druvig smak med inslag av persika, kryddor, honung, melon och mandarin.
Passar till fisk (sill m.m.), grönsaker.

3. Gustave Lorentz, Gewurztraminer, Réserve 2019

109:– 14,5% – Alsace, Frankrike (Nr. 5244).
Torrt, men druvigt vitt vin med doft och smak av rosor, kryddor och päron.
Passar bra till rökta och smakrika kryddiga rätter och tillagade ostar.

1. Jean Biecher, Pinot Gris Réserve 2019

99:– 12,5% Alzaco, Francio (No 81401).
Organika blanka frukta kaj bongustega vino, kun bona "spino", iom da delikata vinberodolĉeco kaj nuancoj de piroj kaj herboj.
Bona multflanka vino por vegetaraĵoj, diversaj specoj de salmo, ŝinko, ripoj kaj malmolaj fromaĝoj.

2. Cave de Turckheim, Pinot Gris Réserve 2019

99:– 13,5%. Alzaco, France n-ro 2119.
Vinbero-gusto kun nuancoj de persiko, spicoj, mielo, melono kaj mandarino.
Taŭga por fiŝoj (haringoj, ktp), legomoj.

3. Gustave Lorentz, Gewurztraminer, Réserve 2019

109:– 14,5% – Alzacio, Francio (n-ro 5244).
Seka, sed vinbera blanka vino kun aromo kaj gusto de rozoj, spicoj kaj piroj.
Taŭga por fumaĵitaj kaj bongustaj spicaj pladoj kaj preparitaj fromaĝoj.

Om du inte har provat matjesill med brynt smör, så gör det!

Se vi ne provis haringon kun brunigita butero, do faru tion!

Tre röda viner / Tri ruĝaj vinoj:

1.

2.

3.

1. Château à Mont-Redon, Côtes du Rhône Réserve 2016 (nr 5461)

119:–

Mjukt, fruktigt, kryddigt och örtigt rödvin med toner av hallon, björnbär, svartpeppar, och rosmarin.

Passar bra till köttbullar, revbensspjäll, korv och kålrötter.

2. Heritage de Conseiller Pinot Noir Bouchard Aimé D Fils, Frankrike 2018

89:– (Nr 82531)

Bärig, något kryddig smak med fatkaraktär inslag av jordgubbar, hallon, färska örter, lingon och kanel.

Passar bra på julbordet: lättare fläskkött och lammkött.

3. Georges Duboeuf, Beaujolais Villages 2018 Morgon, Frankrike

89:– 13 %

Ungdomlig, bärig smak med inslag av skogshallon och örter.

Passar till stekt fisk, lättare småvarmt, skinka, grönsaksrätter / sylrig rödkålssallad eller brysselkål.

1. Château à Mont-Redon, Côtes du Rhône Réserve 2016 (n-ro 5461)

119:–

Mola, frukta, spica kaj herba ruĝa vino kun nuancoj de framboj, rubusoj, nigra pipro kaj rosmareno.

Taŭgas bone kun viandbuloj, ripoj, kolbasoj kaj napoj.

2. Heritage de Conseiller Pinot Noir Bouchard Aimé D Fils, Frankrike 2018

89:– (n-ro 82531)

Bera, iomete spica gusto kun barela karaktero, nuancoj de fragoj, framboj, freŝaj herboj, vakcinioj kaj cinamo.

Taŭgas bone sur la kristnaska tablo: pli malpeza porkaĵo kaj ŝafidaĵo.

3. Georges Duboeuf, Beaujolais Villages 2018 Morgon, Francio

89:– 13%

Juneca, bereca gusto kun nuancoj de framboj kaj herboj.

Taŭga por frititaj fiŝoj, iomete varmaj pladoj, ŝinko, legomaj pladoj / acida ruĝa brasika salato aŭ bruselbrasikoj.

Klokbok – Saĝa libro

Karin Bruce de Stokholmo gastis nin en decembro 2018.

Kune kun Khaali Mohamed, Gotenburgo, ŝi prelegis pri LärOlika kaj igis nin partpreni en "praktikaj ludoj" (Ora Ĵurnalo, numero 13).

Nun ŝi aktualiĝis pro sia laboro pro "socia subtena laboro" kaj pro sia kunlaboro pri la verkado de "Klokbok" – Saĝa libro – en LUCS kun ligo al UNESCO

Bild ur Klokbok

Karin skribas/skriver:

Saĝeco pri socia daŭripova laboro kolektita en libro

Labori loke kaj konkrete por socie daŭripova disvolviĝo – kie ĉiuj homoj havas egalajn rajtojn kaj ŝancojn – estas malfacila laboro eĉ en Svedujo.

Multaj, kiuj laboras por krei socie daŭrigeblan socion, opinias, ke estas facile kaptiĝi en ĉiuj obstakloj, kiuj ekzistas. Samtempe estas ankaŭ multaj, kiuj serĉas novajn pensmanierojn kaj agadojn por influi la disvolviĝon de la socio.

La asocio LUCS – Loka Unesco-Kunlaboro Sveda – surbaze de la kadro de Unesco pri diverseco kaj homaj rajtoj, kolektis sperton

Du kan ladda ner

boken på www.lucs.se/klokbok

Se mer om föreningen LUCS på www.lucs.se

/Siv

LUCS (Local Unesco Collaboration Sweden)

verkar för att skapa hållbara platser som präglas av social jämlikhet och lika rättigheter och möjligheter för alla.

Arbetet inom LUCS kännetecknas av interkulturell och interreligiös dialog, och grundmurad respekt för mänskliga rättigheter.

LUCS är en ideell förening där kommuner, lärosäten, civilsamhällsorganisationer och företag kan vara medlemmar. Föreningen skapar allianser mellan forskning, förvaltning och civilsamhälle och arbetar med begrepp som platsidentitet och social gemenskap, lika rättigheter oavsett bakgrund och härkomst samt interreligiös och interkulturell dialog.

Klokskaper kring socialt hållbarhetsarbete samlade i en bok

Att arbeta lokalt och konkret för en socialt hållbar utveckling – där alla människor har lika rättigheter och möjligheter – det är ett svårt arbete även i Sverige.

Många som arbetar för att få till ett socialt hållbart samhälle upplever att det är lätt att fastna i alla hinder som finns. Samtidigt är det också många som söker nya sätt att tänka och agera för att påverka samhällsutvecklingen.

Föreningen LUCS – Local Unesco Collaboration Sweden – har utifrån Unescos ramverk om mångfald och mänskliga

kaj sciojn dum kvin jaroj ĝuste pri tio. Nun ĉi tiuj spertoj estas kolektitaj en libro: **Klokbok**.

Pri loka Unesco-kunlaboro en Svedio

Ĝi estas malgranda libro, kiu prezentas diversajn pensojn pri aferoj kiel demokratio kaj homaj rajtoj, kaj pri kio temus interkultura aliro.

Pluraj iniciatoj funkciigitaj kadre de la asocio LUCS ankaŭ estas prezentitaj, kiel kontraŭonidira laboro en Botkyrka kaj novaj rimedoj por krei laborpostenojn inter novalvenintoj en Halmstad.

La libro ankaŭ prezentas entuziasmulojn, kiuj laŭ tre malsamaj manieroj agis loke laŭ la spirito de Unesko kaj tiel influis la socion. Unu el ĉi tiuj estas Rami Al-Khamisi, kiu uzas la jurosciencon kiel rimedon por estigi ŝanĝon.

/ Karin

rättigheter samlat erfarenheter och kunskap under fem år just kring detta. Nu samlas dessa erfarenheter i en bok: **Klokbok**.

Om lokal Unescosamverkan i Sverige

Det är en liten bok som presenterar olika tankar kring frågor som demokrati och mänskliga rättigheter, och om vad ett interkulturellt förhållningssätt kan handla om.

Flera initiativ som har drivits inom ramen för föreningen LUCS presenteras också, som antiryktesarbete i Botkyrka och nya grepp för att skapa jobb bland nyanlända i Halmstad.

Boken presenterar också eldsjälur som på väldigt olika sätt agerat lokalt i Unescos anda och därmed påverkat samhället. En av dessa är Rami Al-Khamisi, som använder juridiken som medel för att åstadkomma förändring.

/Karin

J. K. Rowling

Monica rakontas pri fama verkistino, plej konata pro la libroj pri Harry Potter.

J. K. Rowling (f. 31 juli 1965)

Hennes efternamn är nu Murray.

Hon är mest känd för fantasyromaner om Harry Potter.

Joanne (J.) har gått från en utfattig mor till en framgångsrik författare. En sagolik karriär!

Det hela började med att tåget var försenat på väg till London i juni 1990. Hon fick då idén om Harry Potter, som dök upp ur tomma intet i huvudet på Joanne Rowling.

J. K. Rowling (n. 31 julio 1965)

Ŝia familia nomo nun estas Murray.

Ŝi estas plej konata pro fantaziismaj romanoj pri Harry Potter.

Joanne (J.) de malriĉa patrino al sukcesa verkistino. Rava kariero!

Ĉio komenciĝis per prokrasto de la trajno survoje al Londono en junio 1990. Ŝi tiam ekhavis la ideon pri Harry Potter, kiu aperis de nenie en ŝia kapo.

Hon hade ingen penna på sig. Under fyra timmar funderade hon ut gestalt efter gestalt.

Skolan måste ligga på en avsides plats. Hon tänkte på Skottland. Hon skrev ned vilka ämnen man studerade vid Hogwarts (detta namn på skolan betyder svinvårtor.) och hon bestämde sig att skriva sju böcker.

Sedan fortsatte hon med namnen på lärarna.

Hon flyttade till Manchester och fortsatte fundera på trollkarlspojken. Snart hade hon en skokartong fylld med det som verkligen intresserade hennes Harry Potter.

Hon skrev historien om Harry Potter. Den färgades av händelserna i hennes eget liv, såsom sin mors död.

Flera förläggare refuserade boken. Ett litet förlag vid namn Bloomsbury Publishing antog boken i augusti 1996. Boken Harry Potter och de vises sten trycktes i 1 000 ex, av vilka 500 distribuerades till olika bibliotek.

En amerikansk förläggare köpte rättigheterna till boken. Då fick hon slutligen tillräckligt bra ställt ekonomiskt för att kunna sluta som lärare och skriva de andra böckerna på heltid.

Boken blev succé i Storbritannien och USA. Därefter översattes boken till många språk, även på jiddisch.

Rowling skapade ett intresse för läsning hos unga.

Hon har skrivit tre andra böcker med koppling till Harry Potters värld. En av dem är *Fantastiska vidunder* och var man hittar dem, som är en av Harry Potters skolböcker. En annan bok är *Quidditch genom tiderna*, en lånebok från Hogwarts skolbibliotek. Så har hon även skrivit boken *The Tales of Beedle the Bard*, en sagobok, som figurerat i den sista, sjunde Harry Potter-boken.

Författarskap efter Harry Potter

Hon har skrivit vuxenböckerna *Den tomma*

Ŝi tiam ne havis skribilon. Dum kvar horoj ŝi pripensis la figurojn, personulo de personulo.

La lernejo devas esti en malproksima loko. Ŝi pensis pri Skotlando. Ŝi notis, kiajn fakojn oni studis ĉe Hogwarts (ĉi tiu nomo de lernejo signifas verukojn) kaj ŝi decidis verki sep librojn.

Poste ŝi daŭrigis per la nomoj de la instruistoj.

Ŝi translokiĝis al Manĉestro kaj daŭre pensis pri la sorĉista knabo. Baldaŭ ŝi havis skatolon plenan de tio, kio vere interesis Harry Potter.

Ŝi verkis la historion de Harry Potter. Ĝi estis kolorigita de la eventoj el ŝia propra vivo, kiel la morto de sia patrino.

*Pluraj eldonistoj malakceptis la libron. Malgranda eldonejo nomata Eldonejo Bloomsbury adoptis la libron en aŭgusto 1996. La libro *Harry Potter kaj la ŝtono de la saĝuloj* estis presita en 1 000 ekzempleroj, el kiuj 500 estis distribuitaj al diversaj bibliotekoj.*

Usona eldonisto aĉetis la rajtojn pri la libro. Tiam ŝi finfine sufiĉe financis por povi ĉesi kiel instruistino kaj verki la aliajn librojn plentempe.

La libro sukcesis en Britio kaj Usono. La libro tiam estis tradukita en multajn lingvojn, eĉ en la jidan.

Rowling kreis intereson legi inter gejunuloj.

*Ŝi verkis tri aliajn librojn rilatajn al la mondo de Harry Potter. Unu el ili estas *Fantastaj bestoj* kaj kie trovi ilin, kio estas unu de la lernolibroj de Harry Potter. Alia libro estas *Quidditch Through the Ages* (Kvidiĉo tra la epokoj), pruntlibro de Hogwarts School Library. Ŝi ankaŭ verkis la libron *The Tales of Beedle the Bard* (Rakontoj de Beedle, la bardo, rakontolibron, kiel prezentite en la lasta, sepa libro de Harry Potter.*

Aŭtoreco post Harry Potter

*Ŝi verkis la plenkreskajn librojn *Malplena sidloko* (The Empty Chair) kaj *La alvoko de l'**

stolen och Gökens rop under pseudonymen Robert Galbraith.

Välgörenhet

Hon donerade pengar till välgörenhetsorganisationer, som Britains National

Council for One Parent, som är en organisation för ensamstående föräldrar. Hon är dess ordförande.

Hon är också engagerad i kampen mot M.S. Hennes mor dog i sjukdomen.

Lästips

Eva-Stina Törnqvist: Den lille trollkarlen 2002

Harry Potter – En magisk historia, som bygger på utställningen vid British Library.

Denna text är baserad på Wikipedia.

kukolo. (The Cuckoo's Calling) sub la pseŭdonimo Robert Galbraith.

Karitato

Ŝi donacis monon al bonfaraj organizaĵoj, kiel Britains National Konsilio por Unu Gepatro, kiu estas organizo por solgepatroj. Ŝi estas ĝia prezidanto.

Ŝi ankaŭ partoprenas la batalon kontraŭ malsano M.S. Ŝia patrino mortis pro tiu malsano.

Konsiletoj pri legado

Eva-Stina Törnqvist: La Eta Sorĉisto 2002.

Harry Potter – magia rakonto, surbaze de la ekspozicio ĉe la Brita Biblioteko.

Ĉi tiu teksto baziĝas sur Vikipedio.

Defendo de la sveda lingvo – Språkförsvaret

Unu el la plej aktivaj debatantoj en Språkförsvaret (La lingvodefendo) estas Per-Owe Albinsson.

Dum la pasintaj semajnoj estis granda debato pri IES, La Internacia Angla lernejo, sendependa lernejo en Svedio, pagita per impostoj.

Ĉu la angla estontece anstataŭigos la svedan???

Först lite från Språkförsvarets hemsida

Varför breder engelskan ut sig på svenskans bekostnad? [...] Är det helt självklart att 90 % av alla avhandlingar ska skrivas på engelska vid svenska universitet, vilket nu sker. [...]

Går inte kunskap förlorad, när engelska införs som första undervisningsspråk vid svenska skolor?

Den sista meningen kanske sporrade P-O Albinsson att skriva följande 14 nov 2020:

Unue iom el la retpaĝo de Språkförsvaret

Kial la angla disvastiĝas kun malutilo al la sveda? [...] Ĉu estas tute evidente, ke 90% de ĉiuj disertacioj devas esti verkitaj en la angla en svedaj universitatoj, kio nun okazas. [...]

Ĉu scio ne perdiĝas, kiam la angla estas enkondukita kiel la unua lingvo de instruado en svedaj lernejoj?

La lasta frazo eble instigis Per-Owe Albinsson skribi la jenan, la 14an de novembro 2020:

Om IES – internationella engelska skolan och om tvåspråkighet

(svar på ett debattinlägg)

Fritt tolkat av den "tvåspråkiga" IES-skolans rektor, **Damian Brunker**, även (åtminstone tidigare) "Head of academics" – Svensk titel saknas! Oj! Vart tog tvåspråkigheten vägen här? Borta!

Friskolornas Riksförbunds självaste vd, **Ulla Hamilton**, gör samma alternativa tolkning av begreppet "tvåspråkighet" – till det svenska språkets, tillika hennes modersmåls, nackdel!

En mer verklighetstrogen benämning på IES är:

Anglosaxisk språk- och kulturbytestskola, vars "produkt" är anglosaxiska mönstermedborgare finansierad av svenska skattebetalare.

Vinsten?

Ner i fickorna på amerikanskt riskkapital! "Vinsten" för Sverige: Språkbyte och ökad samhällssegregation!

Tyskarna lär, åtminstone förr i världen, ha talat om "Die dummen schweden..."

År 2020 vill jag tillskriva den nuvarande folkvalda majoriteten detta epitet.

Det svenska skolsystemet av idag är världsunikt när det gäller möjligheten att enkelt kunna starta skola, göra obegränsad vinst med minimal insyn i verksamheten, skeppa pengarna utomlands samt indoktrinera svenska elever i ett främmande språk och en främmande kultur.

Goddag yxskaft! Gör om och gör rätt!

Svensk skolas a b s o l u t viktigaste uppgift är och måste vara att lära samtliga elever fullgod s v e n s k a – inte minst med tanke på den enorma integrationsutmaning som landet står inför.

Ja men... engelskan då? – Den är redan obligatorisk i svensk skola och klarar sig alldeles utmärkt. Svenska elever är bland de

Pri IES – Internacia angla lernejo kaj pri dulingveco

(responde al kontribuo al diskuto)

Libere interpretita de la "dulingva" IES-lernejestro, **Damian Brunker**, ankaŭ (almenaŭ antaŭe) "Estro de akademianoj" – sveda titolo mankas! Ho! Kien iris dulingveco ĉi tien? For!

La estro mem de la Landa Asocio de Sendependaj Lernejoj, **Ulla Hamilton**, faras la saman alternativan interpreton de la termino "dulingveco" – malutile al la sveda lingvo, kaj ankaŭ al ŝia gepatra lingvo!

Pli realisma nomo por IES estus:

Anglosaksa lingva kaj kultur-interŝanĝa lernejo, kies "produkto" estas anglosaksaj modelaj civitanoj financataj de svedaj impostopagantoj.

La gajno?

Malsupren en la poŝojn de usona riskkapitalo! La "profito" por Svedio: Lingva ŝanĝo kaj pliigita socia apartigo!

Oni diras, ke la germanoj almenaŭ en la pasinteco parolis pri "Die dummen Schweden"...

En 2020, mi volas atribui ĉi tiun epiteton al la nuna elektita plimulto.

La hodiaŭa sveda lerneja sistemo estas mond-unika koncerne la eblecon facile fondi lernejon, fari senliman profiton kun minimuma travidebleco en la komerco, sendi la monon eksterlanden kaj doktrini svedajn studentojn en fremda lingvo kaj fremda kulturo.

Respondo: nek al temo, nek al celo! Refaru kaj faru ĝuste!

La p l e j g r a v a tasko de la sveda lernejo estas kaj devas esti instrui al ĉiuj lernantoj taŭgan s v e d a n, aparte konsiderante la grandegan integriĝan defion, kiun la lando alfrontas.

Kion pri la angla? Ĝi jam estas deviga en svedaj lernejoj kaj fartas tre bone. Svedaj

allra duktigare – även utan
språkbytestskolor.

Dessutom är det viktigt med kunskaper i
andra språk, då världen är m å n g -
s p r å k i g och Sveriges viktigaste
handelspartner är – hör och häpna (?) –
Tyskland!

England är vidare på väg ut ur EU och
”jänkarnas” motto är, åtminstone för
tillfället, ”Amerika först!”

Svenska, och inget annat språk, är officiellt
huvudspråk i Sverige sedan 2009 medan
engelska överhuvudtaget inte är ett officiellt
språk i landet – alltså inte ens ett officiellt
minoritetsspråk om nu någon önskade sig
eller trodde det.

Stå upp för det svenska språket!

Per-Owe

Hur ställer vi esperantister till ovanstående?

I princip vill vi ju att folk i olika länder ska
förstå varandra och engelska talas ju av
många.

Men – vi hyllar mångfald. Med varje språk
följer ju en kultur. Stora språk har en
tendens att tränga undan de mindre och
inplantera sin kultur i andra länder.

Språk är makt. Svenskan är inget stort språk.
Inget litet heller, faktiskt.

i finns bland de 100 mest talade språken i
världen – bland de ca 6000 som man räknar
med finns.

Där återfinns också esperanto – även om
inte många i Sverige tror det. I Finland finns
fortfarande människor med svenska som
modersmål och i Call-centers (engelskt ord
som rotat sig i svenskan) finns det världen
över anställda som utbildats i svenska.

En del universitet erbjuder också svenska.

studentoj estas inter la plej talentaj – eĉ sen
lingvaj interŝanĝaj lernejoj.

Krome scio pri aliaj lingvoj gravas, ĉar la
mondo estas ”p l u r l i n g v e p a r o l -
a n t a” kaj la plej grava komerca partnero
de Svedio estas – aŭdu kaj miru (?) –
Germanio!

Krome Anglio eliras el EU kaj la devizo de la
”jankioj” estas, almenaŭ nuntempe, ”Usono
unue!”

La sveda, kaj neniu alia lingvo, estas la
oficiala ĉefa lingvo en Svedio ekde 2009,
dum la angla entute ne estas oficiala lingvo
en la lando – eĉ ne oficiala minoritata lingvo
se iu volis aŭ kredis tion.

Defendu la svedan lingvon!

Per-Owe

Kiel ni esperantistoj tenas nin al la ĉi supra?

Principe ni volas, ke homoj en diversaj
landoj komprenu unu la alian kaj la angla
estas parolata de multaj.

Sed – ni defendas diversecon. Kun ĉiu lingvo
venas kulturo. Grandaj lingvoj emas
anstataŭigi la pli malgrandajn kaj enplanti
siajn kulturojn en aliajn landojn.

Lingvo estas potenco. La sveda ne estas
granda lingvo. Ankaŭ neniu malgranda,
fakte.

La nia estas inter la 100 plej parolataj lingvoj
en la mondo – inter la ĉirkaŭ 6 000, kiujn oni
supozas ekzisti.

Ankaŭ troviĝas Esperanto tie – kvankam ne
multaj en Svedio kredas tion. En Finnlando
estas multaj homoj kun la sveda kiel gepatra
lingvo, kaj en telefoncentroj estas dungitoj
tutmonde, kiuj estis trejnintaj en la sveda.

Hur är det med Duolingo? Kan man via engelskan utbilda sig i svenska? Javisst! 1,26 miljoner lär sig svenska på kurser via engelska i Duolingo:

<https://www.duolingo.com/courses>

Vi bekämpar ju inte engelskan som nationellt språk, men ogillar när svenska ord byts ut mot engelska i onödan.

Det lär nog dröja innan världen finner att det mest rättvisa skulle vara att använda ett språk, som inte ägs av någon nation och som inte belastas av ett kolonialt förflutet

Vi önskar ett rättvist neutralt världsspråk!

Av de hundratals försök som gjorts för att skapa ett internationellt språk har Esperanto lyckats bäst med talare i ca 120 länder.

Förutom den smarta uppbyggnaden av "det nya latinet" har Esperanto ju också en inbyggd fredstanke. Kanske skulle det vara färre krig och oroligheter om människor kunde tala med varandra direkt.

Företagens val av förhandlingspråk kan vi inte påverka. Däremot är ju FN och EU-organisationer, som borde ha Esperanto som officiellt språk, eller hur?

/Siv

Ankaŭ kelkaj universitatoj en la mondo ofertas la svedan.

Kio pri Duolingo? Ĉu vi povas studi la svedan per la angla? Certe! 1,26 milionoj lernas la svedan en kursoj per la angla en Duolingo:

<https://www.duolingo.com/courses>

Ni ne kontraŭbatalas la anglan kiel nacian lingvon, sed malaprobos, ke svedaj vortoj estas anstataŭigitaj per anglaj senbezone.

Verŝajne pasos iom da tempo antaŭ ol la mondo trovos, ke la plej justa afero estus uzi lingvon, kiu ne estas posedata de iu ajn nacio kaj ne estas ŝarĝita de kolonia pasinteco.

Ni deziras justan neŭtralan mondlingvon!

El la centoj da provoj krei internacian lingvon, Esperanto plej bone sukcesis kun parolantoj en ĉirkaŭ 120 landoj.

Krom la lerta konstruado de la "nova latino", Esperanto ankaŭ havas propran ideon de paco. Eble estus malpli da militoj kaj agitado, se homoj povus paroli unu kun la alia rekte.

Ni ne povas influ la elekton de intertrakta lingvo de kompanioj. Aliflanke, UN kaj EU estas organizoj, kiuj devus havi Esperanton kiel sian oficialan lingvon, ĉu ne?

/Siv

La mondvasta meblo-entrepreno IKEA lanĉas novajn bazajn lingvajn principojn

La gazeto Dagens Nyheter informas :

Ĉiun jaron IKEA nomas ĉirkaŭ 3000 novajn produktojn. Ekde nun ĉiu nova produkto havos **svedan** nomon, prefere nomojn kun **Å, Ä, Ö**.

La entrepreno iĝos pli internacia per iĝi pli sveda, ĉu ne?

Språkförsvaret triumfe ĝojas! /Siv

Ĉiun dimanĉon Språkförsvaret havas novan poemon

Margot Sachitzki verkis la jenan poemon,
Inga Johansson tradukis ĝin en Esperanton.

"La vortoj sekvas min"

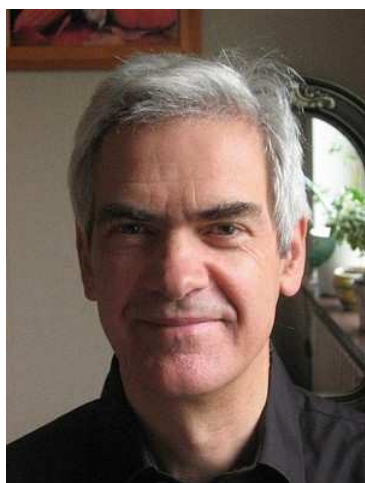
Orden följer mig
överallt där jag går.
Som små tysta vänner
bär de mina tankar
och förvarar dem.

När mitt sinne är fyllt av dem
låter jag dem födas.
Så vandrar jag
genom min tid på jorden,
rik och uppfylld av ord,
av ord ständigt havande.

La vortoj sekvas min
ĉien kien mi iras.
Kiel malgrandaj silentaj amikoj
ili portas miajn pensojn
kaj konservas ilin.

Kiam mia menso pleniĝos per ili
mi lasas ilin naskiĝi.
Do mi marŝas
tra mia tempo sur la tero,
riĉa kaj plena de vortoj,
de vortoj konstante graveda.

Sten Svenonius argumentas

en Facebook pri la avantaĝoj kaj estonteco de Esperanto.
Membro de Facebook dubis pri la avantaĝo de Esperanto.

Mi pli frue timis la samon, sed
jam ne plu.

Certe svedaj gejunuloj
akceptas la anglan kiel sian
duan lingvon, kun varia
kapablo uzi ĝin.

La sveda estas sufiĉe forta
lingvo en sufiĉe forta ŝtato. La

Förr fruktade jag också att
Esperanto skulle försvinna,
men inte nu längre.

Visst accepterar unga svenskar
engelska som sitt andra språk,
med en varierad förmåga att
använda den.

Svenskan är ett ganska starkt

sorto de malaperantaj lingvoj trafas malfortajn landojn.

Se la sveda malaperus pro la angla, tiam amaso da lingvoj malaperus. Mi ne vidas ajnan signon ke svedoj oferus sian lingvon.

Sed kiu scias pri la estonteco?

Vi skribas ke Esperanto fiaskis.

Kiam ĝi fiaskis? En 1887? Aŭ en 1987? Aŭ en 2020? Se oni post 50 jaroj enkondukos Esperanton al pli vasta uzo, kion vi diros tiam?

La pensmaniero de homoj ege ŝanĝiĝis de miaj junaj jaroj ĝis hodiaŭ.

Eble estonte ekos demando pri lingva egaleco kaj defendo de lingvoj estos pli grava ol hodiaŭ.

Enkonduko de neŭtrala lingvo certe estas longtempa afero. Certe generacioj devas montri ke la lingvo estas vivoforta. 133 jaroj sonas kiel longa tempo sed oni devas pensi longperspektive kiam temas pri tiel grandega afero.

Por mi esperanto ne estas fiasko sed sukceso.

Se mi vivus en 1887 mi dubas ke mi lernus Esperanton. Mi ne kredus ke projekto de 16 reguloj kaj 900 vortradikoj povus fariĝi vivanta lingvo.

Sed ĝi povis! Kaj estas uzata tutmonde.

Ni ne atingis la finan celon. Ankoraŭ. Se mi havus kristalan kuglon mi rakontus jam nun – ĉu esperanto sukcesos aŭ fiaskos.

Sten

språk i ett ganska starkt sammanhang. Ödet att språk försvinner drabbar svaga länder.

Om svenskan försvann på grund av engelskan, skulle mängder av andra språk då också försvinna. Jag ser inget som helst tecken på att svenskar skulle offra sitt modersmål.

Men vem vet något om framtiden?

Du skriver att esperanto har misslyckats.

När misslyckades det? År 1887? Eller 1987? Eller 2020? Om man efter 50 år kommer att införa esperanto i större omfattning, vad skulle du säga då?

Hur människor tänker har förändrats mycket från mina unga år tills idag.

Kanske frågan om språklig jämlikhet och försvar av språk kommer att bli viktigare än idag. Införandet av ett neutralt språk blir säkert en långsiktig fråga. Generationer måste säkert visa att språket har livskraft. 133 år låter som en lång tid men man måste tänka långsiktigt när det gäller en fråga av en så enorm vikt.

För mig är Esperanto inte ett misslyckande utan en framgång.

Om jag hade levat 1887 tvivlar jag på att jag skulle ha lärt mig Esperanto. Jag skulle inte ha trott, att ett språkprojektet med 16 regler och 900 ordstammar skulle kunna bli grunden för ett levande språk.

Men det kunde det! Och används över hela världen.

Vi har inte nått slutmålet. Ännu. Om jag hade haft en kristallkula skulle jag ha kunnat förutsäga utgången redan nu – om esperanto kommer att lyckas eller misslyckas.

Sten

*** * ***

Konstrui sunfornon de Carl-Olof Selenius

Ĉu vi konas la svedan retejon Wikibooks? Ĝi estas frata projekto de Wikipedia. Tie troviĝas libro pri konstruo de sunkuiriloj. Mi planas esperantigi ĝin dum la venontaj monatoj. Nun mi volas prezenti iom de mia traduko en Ora ĵurnalo. Eble iuj el la legantoj povas helpi min trovi trafajn metiistajn terminojn pri lignaĵlaboro. La sveda originalo troviĝas ĉe: <https://sv.wikibooks.org/wiki/Folkteknik>

LA PLEJPARTO de la energio, kiun ni homoj konsumas sur la tero, de komence estas suna energio, kvankam ĝia vojo al la uzanto estas ofte longa kaj komplika. Por malpliigi la perdojn sur ĝia vojo ofte alta teknologio necesas.

La sunkuirilo estas alispeca. Ĝi postulas neniun altan teknologion, ĉar la varmo de la sunradioj senpere hejtas la manĝaĵon. Necesas nur, ke suno brilas. Kuri per la suno funkcias precipe bone en varmaj regionoj, kie dezertoj disvastiĝas. Tie ĝi ankaŭ estas plej grave bezonata. Dum jardekoj aŭ jarcentoj senkompata sunbrilo kaj troa forigo de brulaĵo el la arbaroj igis la dezertojn kreski. Restantaj arboj ne plu sufiĉas por homaj bezonoj, kaj aliaj brulaĵoj kostas multe. Kuirado fariĝis problema.

Ĝenerale sunkuirilo estas aparato kiu enfokusigas sunradiojn al la manĝaĵo kaj tiel varmigas ĝin. La instrulibro, kiun mi intencas traduki, temas pri specifa tipo de sunkuirilo – sunkuirilo de kestomodelo, aŭ sunforno. Ĝi estas adekvata en la tropikoj, kie la suno staras alte dum granda parto de la tago. Oni povas konstrui ĝin el disponebla materialo per ordinara metia kapablo.

Por konstrui sunfornon oni eble devas aĉeti vitron, aluminian foliaĵon, ferladon kaj kelkajn najlojn. Kroman materialon oni verŝajne povas trovi kie ajn. Oni bezonas

pecojn de ligno, lignosplitaĵa plato, lignofibra plato aŭ alia ligna plato por krei la keston. Oni bezonas kartonon, plaston, ĉifonojn aŭ paperon kiel izolajaĵon. La speco de la materialo ne multe gravas, se nur oni povas per ĝi realigi la jenan fizikan principon de tia forno:

Kestomodela kuirilo ne postulas kontrolon dum la kuirado.

Sunradioj penetru travideblan vitron, kaj atingu nigran ladon sur la fundo de la kesto. La nigraĵo sorbas la lumon kaj fariĝas varmega. La lado facile kondukas la varmon al la kuirpoto, kiu iom post iom varmiĝas, ankaŭ ĝi. La konstruo funkcii kiel kaptilo por la varmo, kiu ne povas facile trapasi la vitron nek la izolitajn parietojn de la kesto. Tio estas la plantdoma efiko (la forceja efiko) – la radioj facile eniras, la varmo malfacile eliras.

Tial la temperaturo kreskas ĝis la manĝaĵo bolas.

La hejtado fariĝas eĉ pli efika, se la kesto havas sunreflektoron, kiu kolektas tiujn sunradiojn, kiuj aliokaze falus ekster la kesto, kaj reflektas ilin enen. Tiel la funda ladplato kaj la kaserolo estas ankoraŭ pli forte lumigitaj.

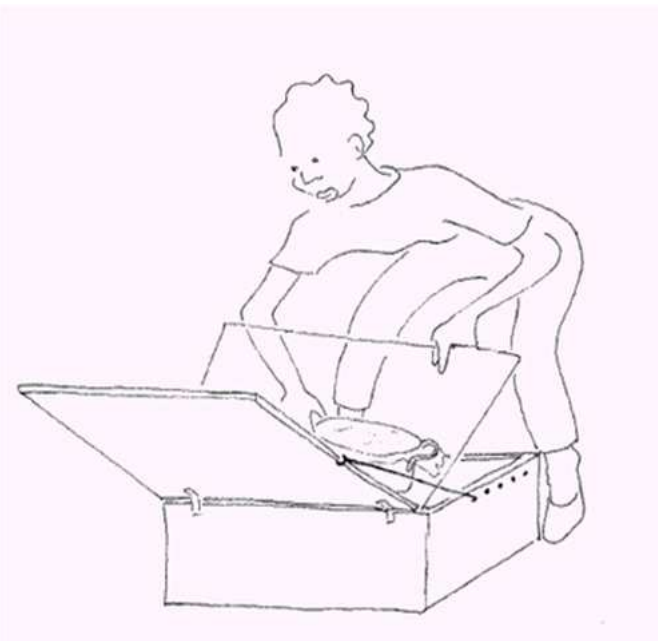
Kvankam sunfornoj ofte havas reflektoron, tio nur estas por helpi iom. Oni klare distingu inter sunfornojn kaj parabolajn suntrogojn. Tiuj lastaj funkcias laŭ alia principo, tute bazita sur reflektoro, sen vitro. Ili produktas pli altajn temperaturojn. Normala kestoforma, vitrokovrita kuirilo ne havas volbitajn reflektorojn, nur ebenan aluminifoliokovritan klapon. Tial apudstarantaj personoj ne riskas havi brulvundojn aŭ difektitajn okulojn pro troa lumo kaj varmo. Kesta kuirilo estas nur milda, nedanĝera forno.

Se oni volas sunfornon kiu funkcias en Nordio, iom pli da aranĝoj necesas. La vitro devas esti klinita, direktita al la suno, kiu neniam situas alte kiel en la tropikoj. Tio postulas pli da mezurado kaj elsoldado. La interna spaco pro la kliniĝo ekhavas pli maloportunan geometrion, tiel ke la plej varma aero kolektiĝas supre anstataŭ ĉe la kuirpoto. Krom tio la nordaj someroj ofte estas sufiĉe nuboplenaj. Por kompensi al ĉio tio, taŭgas konstrui duoblajn sunreflektorojn. Ĉiuokaze oni devas eksperimenti, se oni volas konstrui sunfornon por nordaj kondiĉoj. La vikilibra instruo temas pri kestromodelo por tropikaj kondiĉoj, kio estas pli facila afero.

La kaserolo ricevas varmon kaj el la aero ĉirkaŭ ĝi kaj el la ladplato. La lado estas la plej varma substanco, eble 130 gradojn. Gravus, ke la kontakto inter la lado kaj la kaserolo estas bona, por ke la varmo estu facile konduktita.

Alumina kaserolo kun ebena fundo bone taŭgas. Ĝi transportas la varmon de la nigra

ladplato enen al la manĝaĵo. Kaserolkovrilo necesas; aliokaze vaporiĝo forportas energion de la supraĵo de la manĝaĵo. La supra flanko de la kovrilo prefere estu nigre farbita por ne forreflekti tro da sunlumo.

Oni enmetas la plastokovritan kaserolon kaj remetas la vitron por ke la varma aero ne forflugu.

Alia alternativo estas kovri la kaserolon per travidebla plasto (ordinara plasta saketo). Tiam la sunradioj penetras tra la plasto kaj trafas la manĝaĵon senpere. Avantaĝo de tia aranĝo estas, ke oni povas travidi la kovrilon kaj kontroli, ĉu la rizo jam ŝvelis, ĉu la viando ankoraŭ ne ekbolis aŭ ĉu ĝi bolas tro vigle.

Plasto ankaŭ havas propagandan meriton. Oni povas montri al aliaj personoj, kiel vigle bolas la manĝaĵo. Sceptikaj homoj sen sperto pri sunkuirado ofte kredas, ke oni nur varmigas la manĝaĵon sen bolo. Tra la plasto ili povas konstati ke la proceso estas la normala bolado.

Kompreneble kuiri en forno daŭras pli longe ol uzi fajron aŭ elektran kuirplaton. Kuiri pecojn de kokido eble daŭras 50 minutojn en intensa sunbrilo. Rizo en granda kaserolo povas postuli du horojn se la forno ne estas granda. La heleco de blanka rizo estas malrapidiga faktoro – kiun oni tamen povas

ĝustigi per kovrado de la surfaco per legomoj. Tio malpliigas la re-reflekton, ĉar legomfolioj estas pli malhelaj ol rizo, do sorbas pli da lumenergio el la radioj pasintaj tra la plasto.

Ne gravas, ĉu la kaseroloj restas en la forno post kiam la manĝaĵo estas preta. Nur malofte superrandiĝas iom de la manĝaĵo kaj neniam bruldifektiĝo okazas.

Iuj pensas, ke sunforno estas tro malrapida por modernaj homoj, sed ĝi havas la avantaĝon, ke oni ne devas ĉeesti kaj atenti la

kuiradon. En la mateno oni starigas sian keston sur la ombra flanko de la domo. Je la tagmezo la suno estas leviĝinta tiel, ke ĝiaj radioj atingas la fornon. Se oni havas la reflektoron saĝe alĝustigita, oni povas prokrasti la varmigadon kelkan tempon, tiel, ke la manĝaĵo estas ekzakte preta kaj konvene kuirita, kiam oni en la posttagmezo hejmenvenas de la laboro.

Carl-Olof Selenius

Jerker Johansson, konatulo en la muzika mondo de Gotenburgo Jerker Johansson, en kändis i Göteborgs musikvärld

Ingegerd sidigis lin en la "fajran seĝon".

Vem är du, Jerker?

Jag föddes 1967, som det yngsta barnet i en syskonskara på fyra, och är uppvuxen i Axvall för att studera slagverk vid Musikhögskolan.

1988 började jag i Spårvägens Musikkår och har jobbat där sedan dess i 32 år.

1992 blev jag orkesterns dirigent och har varit det till och från i 15 år.

När jag inte dirigerat har jag spelat slagverk.

Hur kom du in på blåsmusikens bana?

Kiu vi estas, Jerker?

Mi naskiĝis en 1967, kiel la plej juna infano en familio de kvar gefratoj, kaj elkreskis en Axvall kaj poste studis perkutadon ĉe la Muzika Akademio.

En 1988 mi komencis en la Muzika Korpuso de Spårvägen kaj laboras tie ekde tiam dum 32 jarojn.

En 1992 mi fariĝis la direktisto de la orkestro kaj estis tiu de tempo al tempo dum 15 jaroj. Kiam mi ne direktis, mi ludis perkutadon.

När jag gick i 4:e klass började jag på Musikskolan i Skara. Först studerade jag trumpet och trumset men sedan föll trumpetspelet bort och slagverket tog all min tid.

På musikskolan fanns en bra blåsorkester och på så sätt fick jag tidigt upp intresset för denna orkesterform.

Vilken utbildning har du och vad arbetar du med?

Min utbildning omfattar Musikskolan i Skara och Musikhögskolan i Göteborg. På Musikhögskolan studerade jag främst slagverk men även komposition och dirigering.

Sedan 1988 är jag anställd i Göteborg Wind Orchestra. Min yrkesroll är tredelad: musiker (slagverkare), dirigent samt notskrivare (komposition och arrangering).

”Sol över Hälsö” tycker jag är ett underbart musikstycke. Har du några band till Hälsö?

Trevligt att höra att du uppskattar stycket!

Sol över Hälsö skrevs till minne av Åke Edefors som gick ur tiden 2014. Åke bodde på Hälsö och på så sätt fick det sitt namn.

Några andra band till Hälsö har jag inte.

Hur ser din musikaliska framtid ut?

Ingen aning. Jag gör mitt bästa för att förkovra mig inom musiken och får jag vara frisk och kry hoppas jag på många goda år till.

I slutet av 2020 läggs dock Göteborg Wind Orchestra ned, men i nuläget har vi goda förhoppningar om att organisationen ska kunna starta på nytt, i någon form.

Har du något ”alldeles särskilt” musikminne?

Jag har många speciella musikminnen och de flesta trevliga. Ett lustigt minne, men som inte var så roligt just när det begav sig, var när jag i 20-årsåldern var ute på en liten turné med min far. Han läste dikter och jag spelade marimba.

Vid ett tillfälle hände det sig att inte en enda besökare dök upp. Men väl en journalist!

Kiel vi eniris la kampon de blovmuziko?

Kiam mi estis en 4a klaso, mi komencis ĉe la Muzik-lernejo en Skara. Unue mi studis la trumpeton kaj la drumaron sed poste la trumpetludado foriris kaj la perkutado prenis mian tutan tempon.

En la muzika lernejo estis bona blovorkestro kaj tiamaniere mi frue interesiĝis pri ĉi tiu orkestra formo.

Kian edukon vi havas kaj pri kio vi laboras?

Mia edukado inkluzivas la Muzikan Lernejon en Skara kaj la Göteborg Akademio de Muziko. Ĉe la Muzika Akademio mi ĉefe studis perkutadon sed ankaŭ komponaĵon kaj kondukadon.

Mi estas de 1988 dungita de la ”Gotenburga Venta Orkestro”. Mia profesia rolo estas dividita en tri partojn: muzikisto (perkutisto), direktisto kaj partituro-presilo (komponado kaj aranĝo).

”Suno super Hälsö” mi opinias mirinda muzikaĵo. Ĉu vi havas ligojn kun Hälsö?

Mi ĝojas aŭdi, ke vi ŝatas la pecon!

Suno super Hälsö estis verkita memore al Åke Edefors kiu forpasis en 2014. Åke loĝis sur Hälsö kaj tiel ĝi ricevis sian nomon.

Mi ne havas aliajn ligojn kun Hälsö.

Kiel aspektas via muzika estonteco?

Mi havas neniun scieton pri tio. Mi faras mian eblon perfektigi min en la muziko kaj se mi restos sana kaj taŭga, mi esperas ankoraŭ pli multajn bonajn jarojn. Fine de 2020 tamen la Gothenburg Wind Orchestra estos fermita, sed nuntempe ni havas multajn esperojn pri tio ke la organizo devas povi rekomenci, en iu formo.

Ĉu vi havas ”tre specialan” muzikan memoron?

Mi havas multajn specialajn muzikajn memorojn kaj plejmulto el ili belajn. Amuza memoro, sed ne estis tiel amuza ĝuste kiam ĝi okazis, estis kiam mi ĉirkaŭ dudekjaraĝa iomete turneis kun mia patro. Li legis poemojn kaj mi ludis la marimbon. Iam

Under ett foto där far och son stolt poserar kunde man läsa: "Ingen kom när Jerker och Arne bjöd på konsert i Vara."

Om du skulle göra musikarrangemang på Nobelmiddagen, alla förutsättningar är uppfyllda, vilka tre musikstycken skulle du då välja?

Eftersom man brukar ha en symfoniorkester vid dessa tillfällen, och de flesta lämpliga verk är skrivna för denna besättning, skulle nog inga arrangemang behöva skrivas.

Det första jag skulle ta i beaktande är att välja musik som de närvarande kan tänkas uppskatta. Vilka verk är jag osäker på men förmodligen musik av August Söderman, Hugo Alfvén och Wilhelm Peterson-Berger. Att det ska vara enbart svensk musik är för mig givet. Jag är nämligen stolt över vårt svenska musikarv och har inställningen att om inte vi tar hand om vårt eget lands musik, vem ska då göra det?

Vid detta tillfälle är flertalet gäster tillresta från andra länder och naturligtvis spelar man då i huvudsak musik från Sverige.

Fick du något i julklapp när du var liten som betydde något alldeles särskilt och som värmer i tanken än idag?

Jag har haft lyckan att växa upp i ett tryggt hem, med tre syskon och två bra föräldrar med sunda värderingar. Mor och far stöttade mig på alla sätt och gav mig bl.a. ett trumset och senare en marimba, vilket var stora uppoffringar för dem eftersom de inte hade pengar i överflöd.

De gav mig naturligtvis mängder med andra julklappar, men fastän jag är en samlare och gärna äger saker och ting vet jag innerst inne att saker inte är viktigt. Den bästa "julklapp" jag fick som liten var kärlek.

Har du andra intressen än musik?

Tja, det är nog trots allt mest musik i huvudet på mig. Men andra intressen är litteratur, konst och film. Numera vill jag dock mest "göra själv" och har svårt att sitta passiv den tid det tar att se en film.

okazis, ke eĉ ne unu vizitanto aperis. Sed tamen unu ĵurnalisto. Sub foto, kie patro kaj filo fiere pozas, tekstas: "Neniu venis kiam Jerker kaj Arne ofertis koncerton en Vara."

Se vi farus muzikajn aranĝojn je la Nobel-vespermanĝo, kun ĉiuj kondiĉoj plenumitaj, kiujn tri muzikaĵojn vi elektus tiam?

Ĉar oni kutime havas simfonian orkestron en ĉi tiuj okazoj, kaj plej taŭgaj verkoj estas skribitaj por ĉi tiu skipo, probable neniuj aranĝoj devas esti faritaj.

La unua afero, kiun mi farus, estus elekti muzikon kiun la ĉeestontoj ŝatus. Pri kiuj muzikaĵoj mi ne certas, sed probable muziko de August Söderman, Hugo Alfvén kaj Wilhelm Peterson-Berger. Ke devas esti nur sveda muziko estas memklare por mi. Nome mi fieras pri nia muzika heredaĵo kaj mi havas la sintenon, ke se ni ne prizorgas la muzikon de nia propra lando, kiu do faros tion?

Je ĉi tiu tempo, plej multaj gastoj alvenis de aliaj landoj kaj kompreneble oni tiam ludos ĉefe muzikon el Svedio.

Ĉu vi ricevis ion kiel kristnaskan donacon kiam vi estis malgranda, kio signifis ion tre specialan kaj kio varmigas la penson eĉ hodiaŭ?

Mi havis la bonŝancon kreski en sekura hejmo, kun tri gefratoj kaj du bonaj gepatroj kun sanaj valoroj. Panjo kaj Paĉjo ĉiel subtenis min kaj donis al mi i.a. drumaron kaj poste marimbon, kiuj estis grandaj oferoj por ili ĉar ili ne havis monon abunde.

Kompreneble, ili donis al mi multajn aliajn kristnaskajn donacojn, sed kvankam mi estas kolektanto kaj volonte posedas aĵojn kaj objektojn, mi profunde scias ke objektoj ne gravas. La plej bonan "Kristnaskan donacon" mi ricevis kiel infano estis amo.

Ĉu vi havas aliajn interesojn krom muziko?

Nu, finfine, probable estas plejparte muziko en mia kapo. Sed aliaj interesoj estas literaturo, arto kaj filmo. Nuntempe mi tamen plejparte volas "fari ĝin mem" kaj

Fast jag vet med mig att jag åter borde se mer bra film ty det vidgar ens uppfattning om världen omkring en. Bland författarna är mina favoriter London, Strindberg och Dostojevskij. Bland målarna Turner, van Gogh och Kandinsky.

Bland regissörerna Hitchcock, Bergman och Kubrick. När det gäller musik har jag en mycket bred smak och uppskattar alltifrån tolvtonsmusik till pop. Innehållet är det viktiga. Inte stilen.

Hur ser du på framtiden för kulturarbetare?

Oviss. Min inställning är dock att folk fritt ska få bestämma vilken kultur de vill ha, eller vara delaktiga i.

Så vill man försörja sig som "kulturarbetare" ska man erbjuda något som någon är vara villig att betala för, vilket måhända gör det svårt att motivera skattemedel till vissa uryttringar. Jag har inget emot mer esoterisk kultur men ifrågasätter varför människor ska betala för något de inte efterfrågar.

Vad tror du om musikutövning som läkande kraft, "Musik på recept"?

Jag tror mig veta, att det är bra om människor är aktiva.

Och då menar jag både fysiskt och psykiskt.

Att sitta passiv framför en TV eller datorskärm i alltför stor utsträckning är vansinne. Jag är ytterst kritisk till en samhällsutveckling som leder till att folk blir passiviserade. Och detta är naturligtvis vad många stora företag vill.

Såvitt jag kan se blir folk i gemen allt mer hjärntvättade av Big Tech och allt som kan hålla en borta från dem är av godo.

Och då tror jag att musik kan vara en del av det och ha en "läkande effekt". Men det bästa är om människor själva spelar!

Det oroande för den klassiska/akustiska musikens framtid (och vårt välmående) är inte att vi saknar professionella musiker utan att amatörmusicerandet minskar.

malfacile sidas pasive la tempon, kiun oni bezonas por spekti filmon.

Kvankam mi mem scias, ke mi denove devus vidi pli da bonaj filmoj, ĉar tio plivastigas onian percepton pri la mondo ĉirkaŭe. Inter la aŭtoroj estas miaj plej ŝatataj London, Strindberg kaj Dostojevskij. Inter la pentristoj Turner, van Gogh kaj Kandinsky.

Inter la reĝisoroj: Hitchcock, Bergman kaj Kubrick. Kiam temas pri muziko, mi havas multe da vasta gusto kaj aprezas muzikon, de dekdu-tona muziko al popmuziko. La enhavo gravas, ne la stilo.

Kiel vi vidas la estontecon de kulturaj laboristoj?

Necerta. Tamen mia sinteno estas, ke homoj devas esti liberaj decidi, kian kulturon ili volas aŭ en kia ili volas partopreni.

Do se oni volas subteni sin kiel "kulturaj laboristoj" oni devas oferti ion por kio iu pretas pagi. Tio eble malfaciligas pravigi impostan monon al iuj kulturaj specoj. Min ne ĝenas pli esotera kulturo sed demandas al mi kial homoj devas pagi ion, kion ili ne serĉas.

Kion vi pensas pri praktikado de muziko kiel resaniga forto, "Muziko laŭ preskribo".

Mi pensas, ke estas bone, se homoj aktivis.

Kaj mi celas kaj fizike kaj mense.

Sidi pasive antaŭ televida aŭ komputila ekrano tro longtempe estas frenezo. Mi estas ekstreme kritika pri socia evoluo, kiu pasivigas homojn. Kaj, kompreneble, ĉi tio estas kion multaj grandaj kompanioj volas.

Laŭ mia vidpunkto, homoj kutime fariĝas pli kaj pli cerbolavitaj de Big Tech kaj ĉio, kio povas igi ilin for de tio estas bona.

Kaj tiam mi pensas ke muziko povas esti parto de tio kaj povas havi "resanigan efikon". Sed la plej bona afero temas pri homoj, kiuj mem ludas!

La plej maltrankvila pri la estonteco de la klasika/akustika muziko (kaj nia bonfarto) ne

Hur skall du fira jul, och vad är den viktigaste traditionen för dig?

Vänner och den viktigaste traditionen är just detta.

Hjärtligt tack!

Ingegerd

estas ke mankas al ni profesiaj muzikistoj sed ke amatora muziko malpliĝas.

Kiel festi Kristnaskon kaj kio estas la plej grava tradicio por vi?

Amikoj kaj la plej grava tradicio estas ĝuste tio.

Koran dankon!

Ingegerd

Jarmila Rýznarová forpasis

Foje Ora Ĵurnalo prenis artikolojn el la ĉeĥa retgazeto Informilo kun la aldono Antaŭen. Kun malĝojo mi ekciis ke ĝia entuziasmulo Jarmila Rýznarová mortis la 5an de decembro, 91-jara.

Mia edzo kaj mi partoprenis antaŭ multaj jaroj en bone organizita esperanta kurso en Pardubice. Mi neniam antaŭe aŭ poste spertis tiom multajn impresojn dum nur unu semajno. Krom la lecionoj estis ekskursoj ĉiujn tagojn al diversaj interesaj institutoj, muzeoj, turistaj lokoj k.t.p. Ŝiajn du filinoj ankaŭ helpis ŝin multe en ŝia laboro por handikapuloj. La pli juna, Lenka, prenis sur sin multajn taskojn de sia patrino.

Ĉiun bonan al vi, Mirka kaj Lenka!!! Vi vere havis elstaran patrinon! Kaj dankegon al Jarmila, kiu strebis por bonigi la vivon por handikapuloj.

Siv Burell

Je la fino de 2020

Ni, kiuj respondecas pri la eldono de Ora Ĵurnalo kore dankas vin pro legado, komentoj, korektoj kaj kontribuoj de artikoloj!

Sen vi – neniu Ora Ĵurnalo! Bv. daŭrigi la kunlaboron!

Multaj eventoj ne okazis pro la pandemio, sed por Ora Ĵurnalo la jaro estis preskaŭ normala.

Por la jaro 2021 ni deziras ĉion bonan al vi! Espereble la vakcino haltigos la pandemion kaj somere ni eble povus daŭrigi la tradicion gotenburĝan kvintagan kurson post Somermezo. Do, jam planu por via partopreno!

Bonan Kristnaskon kun donacoj de anĝeloj aŭ de Joulupukki.

La plej bona donaco estas donaco de tempo. Tempo por interparolado kun konataj kaj ne konataj homoj.

Tempo por telefonado al personoj, kiuj ne loĝas proksime al vi.

Kaj.... *Feliĉan Novan Jaron !!!*

Iomete da neĝo heligas la vintron kaj beligas la pejzaĝon. Kun helpo de ŝu-najloj, reflektaj bendoj, manalkoholo (ne forprenu la "manon" de la vorto!) kaj espero pri pli bona estonteco – vi transvivos la vintron!!!

Ankaŭ vi fartos bone en komforta fotelo legante la aktualan numeron de Ora Ĵurnalo!

Salutojn de la redakcio!